

Град Ваљево

Стратегија социјалне заштите града Ваљева 2018-2022

Ваљево, мај 2018. године

Садржај

Град Ваљево.....	1
1. Увод.....	4
2. Сажетак	5
3. Визија социјалне заштите	8
4. Мисија социјалне заштите.....	9
5. Вредности и принципи социјалне заштите	10
6. Профил локалне заједнице	11
Стратешки документи града Ваљева су представљени у табели 4.	15
7. Анализа актера социјалне заштите у Ваљеву.....	16
7.1. Улога локалне самоуправе у социјалној заштити.....	16
7.1.1. Град Ваљево, Скупштина Града, Градоначелник и Градско веће.....	16
7.1.2. Савет за интегралну социјалну заштиту.....	17
7.1.3. Одељење за друштвене делатности	17
7.1.4. Права и услуге социјалне заштите града Ваљева	19
7.1.5. Подршка пројектима организација цивилног друштва у области социјалне заштите	21
7.1.6. Рад Интерресорне комисије града Ваљева.....	26
7.1.7. SWOT анализа локалне самоуправе Ваљева као актер социјалне заштите	28
7.2. Установе и организације у области социјалне заштите	29
7.2.1. Установе социјалне заштите.....	29
7.2.2. SWOT анализа установа социјалне заштите.....	36
7.2.3. Организације цивилног друштва активне у области социјалне заштите	37
7.2.4. SWOT анализа организација цивилног друштва активних у области социјалне заштите	47
8. Установе у области образовања и васпитања	48
8.1. Предшколска установа <i>Милица Ножица</i>	48
8.2. Основне школе	50
8.3. Средње школе	53
8.4. SWOT анализа установа у области образовања и васпитања	56
9. Здравствене установе	57
9.1. Основни показатељи здравственезаштите у Ваљеву	57
9.2. Здравствене установе у Ваљеву	58
9.3. SWOT анализа здравствених установа.....	63

10. Закључци и препоруке	64
11. Корисници социјалне заштите	65
12. Стратешки правци и стратешки циљеви развоја социјалне заштите	73
13. Специфични циљеви и мере	74
14. План праћења и вредновања	78
14.1. Очекивани резултати и индикатори постигнућа	78
14.2. Процес и актери праћења и вредновања	81
15. Списак чланова Савета за интегралну социјалну политику – учесника у процесу израде Стратегије социјалне заштите	83

1. Увод

Град Ваљево је већ више од деценије посвећен реформским процесима у социјалној заштити. Још 2007. године, међу првим јединицама локалне самоуправе у Републици Србији, Ваљево је, као учесник пројекта *Подршка спровођењу Стратегије развоја социјалне заштите*, подржаног од стране Министарства за рад, запошљавање и социјалне политике и Владе Велике Британије кроз DfID (Агенција Владе Велике Британије за међународни развој), развило и усвојило своју прву Стратегију развоја социјалне заштите. Примена тог документа је допринела успостављању првих локалних услуга социјалне заштите у Граду, као и даљем развоју и акредитацији њихових пружалаца из цивилног и јавног сектора.

Препознајући потребу даљег стратешког и интегралног приступа у области социјалне заштите, град Ваљево је формирао Савет за интегралну социјалну политику. Један од кључних задатака овог Савета у 2017. години је био покретање процеса израде нове Стратегије социјалне заштите града Ваљева. Савет је у сарадњи са стручном консултанткињом приступио прикупљању и анализи података о актуелној ситуацији у области социјалне заштите, различитим актерима и корисницима и на бази резултата те анализе развио *Стратегију социјалне заштите града Ваљева 2018-2022*.

Циљ овог стратешког документа је да осигура напредак у области социјалне заштите у Граду, заснован на потребама корисника права и услуга социјалне заштите и капацитетима пружалаца. Стратегија социјалне заштите се заснива на идеји поштовања достојанства и људских права корисника, партнерству различитих сектора (а нарочито јавних установа социјалне заштите, установа образовања и здравства и организација цивилног друштва) у постизању квалитета, односно остваривању прописаних стандарда у области социјалне заштите.

Град Ваљево тежи да буде и остане социјално одговоран, осетљив на потребе свих грађана и спреман да одговори на различите изазове у области социјалне заштите. Стратегија социјалне заштите је само један у низу механизма да покажемо грађанима да смо ту за њих и да желимо да радимо за њихову добробит.

У Ваљеву, 2018.

Председник
Савета за интегралну социјалну политику
Радоица Рстић

Градоначелник
града Ваљева
Др Слободан Гвозденовић

2. Сажетак

Стратегија социјалне заштите града Ваљева 2018-2022 је свеобухватни документ који обухвата развој нових и унапређење пружања постојећих права и услуга у области социјалне заштите. Овај документ се заснива на идеји интегралног приступа социјалној заштити у локалној заједници.

Визија социјалне заштите града Ваљева је:

Ваљево 2022. године је град у коме сви грађани имају могућности да остварују своја права и користе разноврсне услуге социјалне заштите у чијем развијању и унапређивању учествују заједно са актерима одговорним за социјалну заштиту, сигурност и укљученост осетљивих група грађана.

У систему социјалне заштите у Ваљевоу, уважавају се људско достојанство и права, различитости међу људима и подстиче се учешће оних којима је потребна социјална подршка у креирању свеобухватних мера социјалне заштите.

Сви грађани Ваљева су сигурни да су им доступне квалитетне услуге социјалне заштите у складу са њиховим потребама, да могу да остваре своја права у овој области и добију подршку локалне самоуправе и других актера у превенцији сиромаштва и социјалне искључености, заштити појединца и породице, унапређењу личног развоја и породичних односа.

Наша мисија је да будемо и останемо социјално одговоран град у коме се континуирано примењује развијен план за борбу против социјалне искључености и у коме квалитет живота не зависи од пола, порекла, етничке припадности, језика, места и начина живота.

Сврха социјалне заштите коју спроводи локална самоуправа са свим актерима у овој области је да се смањи неједнакост, побољша приступ различитим друштвеним ресурсима за осетљиве групе грађана и постепено уклоне препреке пуном социјалном укључивању оних који живе у социјално неповољним околностима.

На основу спроведене анализе ситуације, актера и корисника социјалне заштите, као кључне стратешке правце развоја социјалне заштите у Ваљевоу можемо да издвојимо следеће:

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 1:

ДАЉИ РАЗВОЈ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Стратешки циљ 1: Унапредити квалитет постојећих и развој нових права и услуга социјалне заштите.

Приоритети:

- 1.1. Стручно усавршавање запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите
- 1.2. Достицање структурних стандарда за пружање услуга социјалне заштите
- 1.3. Обухват корисника из сеоског подручја града Ваљева
- 1.4. Финансирање нових права и услуга социјалне заштите
- 1.5. Систем праћења и вредновања услуга (пројеката, активности) социјалне

заштите

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 2:

СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДРУШТВЕНО ОСЕТЉИВИХ ГРУПА

Стратешки циљ 2: Побољшати социјалну инклузију друштвено осетљивих група и учешће корисника у доношењу одлука у социјалној заштити.

Приоритети:

2.1. Информисање посебно осетљивих група корисника који су на ивици социјалне искључености (коришћење ресурса локалних радио станица, информисање у месним канцеларијама и сл.).

2.2. Механизми и процедуре за испитивање потреба корисника и прикупљање повратних информација од корисника

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 3:

ИНТЕРСЕКТОРСКА САРАДЊА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Стратешки циљ 3: Развити интерсекторску сарадњу у повећању ефикасности и делотворности социјалне заштите (социјална заштита, ОЦД-пружаоци услуга социјалне заштите, образовне и здравствене установе, локална самоуправа).

Приоритети:

1.1. Пројектна партнерства између актера из различитих сектора

1.2. Оперативна локалне мреже сарадње између актера из различитих области под вођством локалне самоуправе заснована на потписаном протоколу о сарадњи свих учесника мреже

1.3. Превентивни и интервентни интерсекторски програми

Специфични циљеви и очекивани резултати у спровођењу ове Стратегије су:

Специфични циљ 1.1.1.1. У периоду 2019-2022. година, континуирано унапређивање стручног усавшавања запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2022. године, побољшан ниво стручних компетенција код најмање 25% запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

Специфични циљ 1.2. У периоду 2018-2022. година, побољшање структурних могућности – достизање структурних стандарда за пружање услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2020. године, достигнути структурни стандарди за пружање најмање две нове услуге социјалне заштите.

Специфични циљ 1.3. У периоду 2019-2022. година, повећање обухвата корисника из сеоског подручја града Ваљева правима и услугама социјалне заштите.

Резултат: До краја 2022. године, повећан број корисника свих услуга социјалне заштите из сеоског подручја града Ваљева за у просеку 20%.

Специфични циљ 1.4. У периоду 2019-2022. година, обезбеђивање финансијских средстава за покретање нових права и услуга социјалне заштите.

Резултат: Од 2020. године и надаље, обезбеђена средства у буџету града Ваљева за најмање једно ново право и две нове услуге социјалне заштите.

Специфични циљ 1.5. У периоду 2019-2022. година, континуирана и доследна примена развијеног система праћења и вредновања услуга (акредитованих, иновативних) социјалне заштите.

Резултат: До краја 2019. године, већ развијени систем праћења и вредновања права и услуга социјалне заштите у потпуности се примењује на сва права и услуге које финансира ЈЛС.

Специфични циљ 2.1. У периоду 2018-2022. година, побољшање информисања посебно осетљивих група корисника – корисника у ризику од социјалне искључености.

Резултат: До краја 2022. године, за најмање 30% повећан број корисника у ризику од социјалне искључености који су информисани и разумеју своја права у области социјалне заштите (материјална права и права на услуге социјалне заштите).

Специфични циљ 2.2. У периоду 2018-2019. година, развијање механизма и процедура за испитивање потреба корисника и укључивање добијених резултата у процес планирања услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2019. године, развијени механизми и процедуре испитивања потреба корисника и укључивања резултата у процес планирања услуга социјалне заштите.

Специфични циљ 3.1. У периоду 2018-2022. година, развијање стратешких и пројектних партнерстава између актера из различитих сектора.

Резултат: До краја 2022. године, успостављено и реализовано најмање 10 различитих партнерстава у области услуга социјалне заштите.

Специфични циљ 3.2. У периоду 2019-2020. година, успостављање формализоване и оперативне мреже сарадње између актера из различитих области под вођством локалне самоуправе.

Резултат: До краја 2020. године успостављена формализована и оперативна мрежа сарадње која надаље континуирано функционише.

Специфични циљ 3.3. У периоду 2021-2022. година, развијање превентивних и интервентних интерсекторских програма и њихова примена.

Резултат: До краја 2022. године, развијено и примењено најмање четири превентивна и четири интервентна програма за посебно осетљиве групе корисника.

3. Визија социјалне заштите

Ваљево 2022. године је град у коме сви грађани имају могућности да остварују своја права и користе разноврсне услуге социјалне заштите у чијем развијању и унапређивању учествују заједно са актерима одговорним за социјалну заштиту, сигурност и укљученост осетљивих група грађана.

У систему социјалне заштите у Ваљеву, уважавају се људско достојанство и права, различитости међу људима и подстиче се учешће оних којима је потребна социјална подршка у креирању свеобухватних мера социјалне заштите.

Сви грађани Ваљева су сигурни да су им доступне квалитетне услуге социјалне заштите у складу са њиховим потребама, да могу да остваре своја права у овој области и добију подршку локалне самоуправе и других актера у превенцији сиромаштва и социјалне искључености, заштити појединца и породице, унапређењу личног развоја и породичних односа.

4. Мисија социјалне заштите

Наша мисија је да будемо и останемо социјално одговоран град у коме се континуирано примењује развијен план за борбу против социјалне искључености и у коме квалитет живота не зависи од пола, порекла, етничке припадности, језика, места и начина живота.

Сврха социјалне заштите коју спроводи локална самоуправа са свим актерима у овој области је да се смањи неједнакост, побољша приступ различитим друштвеним ресурсима за осетљиве групе грађана и постепено уклоне препреке пуном социјалном укључивању оних који живе у социјално неповољним околностима.

5. Вредности и принципи социјалне заштите

ВРЕДНОСТИ на којима се заснива ова Стратегија социјалне заштите су:

- **Заједнички рад свих актера социјалне заштите у Ваљевоу на ефикасном пружању услуга које одговарају локалним потребама.**
- **Усмереност на резултате**, односно постигнућа у оквиру дефинисаних циљева.
- **Једнаке могућности за све становнике Ваљевау** планирању, стварању и пружању услуга социјалне заштите.
- **Хolistички приступ** – мере социјалне заштите морају се развити, а услуге пружити на целовит начин који поштује свеукупне потребе људи без различитих ограничења која произилазе из организационе природе.
- **Транспарентност и одговорност** – корисницима права и услуга у социјалној заштити мора се гарантовати транспарентност и јасно дефинисане процедуре за доношење одлука.
- **Права и услуге примерени корисницима**, приступачни, флексибилни и у складу са потребама, како би се створили услови за социјалну укљученост свих осетљивих група.
- **Солидарност и партнерство** – права и услуге у социјалној заштити чији је циљ социјална укљученост промовишу солидарност и повезаност у друштву, јачају партнерство и одговорност свих заинтересованих страна.
- **Достојанство и људска права** – права и услуге у социјалној заштити чији је циљ социјална укљученост препознају и подржавају људско достојанство и основна људска права за све.
- **Учешће** – права и услуге у социјалној заштити чији је циљ социјална укљученост планирају се, пружају и прате уз учешће оних којима прети сиромаштво и социјална искљученост.
- **Лични развој** – системом социјалне заштите који развијамо настојимо да смањимо људску зависност, подржимо развој самосталног деловања и ојачамо аутономију, како би се створили услови за лични напредак и развој.
- **Трајно побољшање и одрживост** свих мерасоцијалне заштите које доприносе социјалној укључености свих осетљивих група.

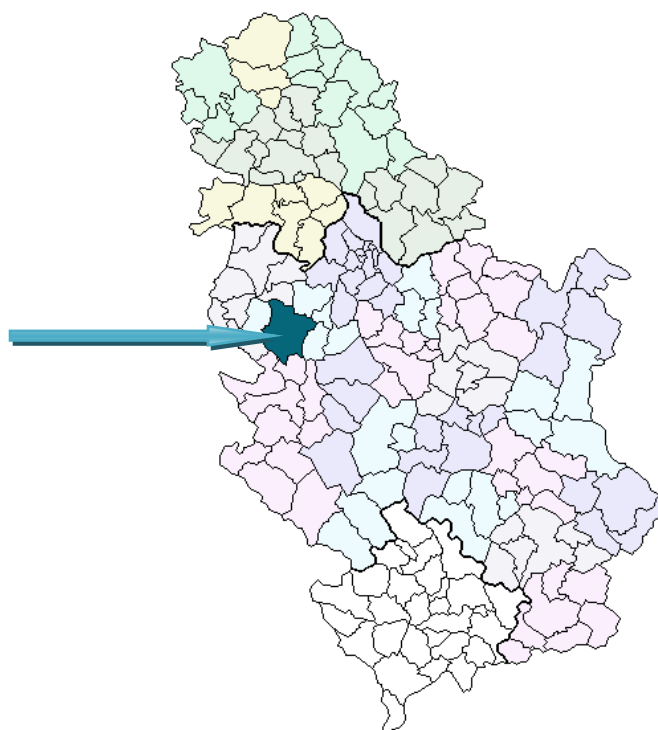
ПРИНЦИПИ на којима заснивамо свој рад:

- ✓ **Могућност укључивања и учешћа** свих актера у заједници, институција, грађана, локалне самоуправе, у планирање и реализацију документа.
- ✓ **Уважавање различитости** појединаца и група укључених у процес планирања, према потребама, интересима и другим специфичностима.
- ✓ **Отвореност и транспарентност процеса**, видљивост и комуникација са онима који нисудиректно укључени у процес планирања,
- ✓ **Поверење и власништво** над документом од стране свих грађана и јавности, засновано на обезбеђеним механизмима за усаглашавање приоритета.
- ✓ **Подела посла и одговорност** укључених и усмереност према исходу процеса и крајњем резултату.

6. Профил локалне заједнице

Град Ваљево се налази у Западној Србији, у Колубарском округу, на непуних 100 километара југозападно од Београда. Ваљево се сврстава и међу најстарија градска насеља Србије. Име Ваљево се по први пут среће у једном документу сачуваном у Хисторијском архиву у Дубровнику, а датираном на 1393. годину. Од тада насеље има преко шест стотина година потврђеног континуираног постојања. Ваљево има повољан географски положај који се огледа у близини више важних саобраћајница, као што су Ибарска магистрала и пруга Београд – Бар.

Слика 1:

Ваљево је седиште Колубарског управног округа и истовремено привредни, културни и образовни центар овог региона. Градско језгро смештено је у котлини кроз коју протиче река Колубара. Укупна површина територије града Ваљева је 905 км². Становници Ваљева живе у 78 насеља од којих су два градска насеља. Према попису из 2011. године, град Ваљево је имао 59073 становника, а цела јединица локалне самоуправе Ваљево је имала 90312. Према процени Републичког завода за статистику из 2016. године, у Граду је живело 87344 становника, од тога 44709 жена и 42625 мушкараца, стопа природног прираштаја је била (- 6), а просечна старост у годинама је 44. (За детаље, погледати табеле 1 и 2.)

Табела 1: Основни подаци о граду Ваљевоу и становништву

Показатељ	Ваљево	Србија	Година
Површина (у км ²)	905	88499	(2015)
Број насеља	78	6158	(2015)
Становништво – процена средином године	87344	7058322	(2016)
Густина насељености (број становника по км ²)	97	91	(2016)
Стопа живорођених	9	9	(2016)
Стопа умрлих	15	14	(2016)
Стопа природног прираштаја	-6	-5	(2016)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	75	75	(2016)
Просечна старост (у годинама)	44	43	(2016)
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.)	158	140	(2015)
Просечан број чланова домаћинства	2.87	2.88	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо)	74493	6136010	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама)	77171	6824556	(2041)

РЗС – Републички завод за статистику

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, Витална статистика, Територијални регистар, РЗС и Републички геодетски завод

Табела 2: Становништво Ваљева према старосним групама и полу

Старосна група становништва	2014		2015		2016	
	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшк. узраст)	2511	2694	2533	2692	2537	2680
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	3052	3197	3044	3235	3046	3242
Становништво старости 15–18 година (узраст средње школе)	1691	1718	1594	1596	1528	1567
Деца (0–17 година)	6789	7117	6732	7080	6703	7079
Млади (15–29 година)	7359	7730	7134	7504	6923	7333
Радни контингент становништва (15–64 година)	30407	30107	29959	29615	29566	29225
Укупан број стан.	45331	43196	45031	42913	44709	42625
Укупно (Ж+М)	88527		87944		87334	

Извор: Витална статистика, РЗС

Према званичним подацима пописа из 2011. године¹ број становника у руралном подручју Ваљева је 32126 што је за око 4500 људи мање у односу на попис из 2002. године. За разлику од претходног периода до 2002. године где се број становника у граду константно повећавао, у последњих десет година дошло је до смањења броја становника, како у граду, тако и у селу. У руралном подручју Ваљева живи 53,8% становништва мушког пола и 46,2% женског пола. Структура становништва према полу показује највећу разлику између мушкараца и жена у старосној групи од 19 до 29 година. У овој старосној групи се налази 61% мушког становништва и 39% женског становништва. Према мишљењима становника анкетираних села један од разлога овакве структуре јесте одлив женске популације која села напушта раније и чешће од мушкараца из различитих разлога социолошко – психолошке природе. Према квалитативним подацима један од основних разлога одлива становника из руралног подручја је перципирана атрактивност урбаног подручја. Становници села живот у граду доживљавају као атрактивнији, јер им омогућава већу удобност и већи број различитих стимулација какав немају у селима.

Табела 3: Запосленост и зараде

Показатељи	Ваљево	Србија	Година
Број регистрованих запослених*	26846	2009785	(2016)
Регистровани запослени* у односу на број становника (у %)	30.7	28.5	(2016)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД)	40851	47893	(2017)
Број регистрованих незапослених	6022	618826	(2017)
Регистровани незапослени на 1 000 становника	82	96	(2016)

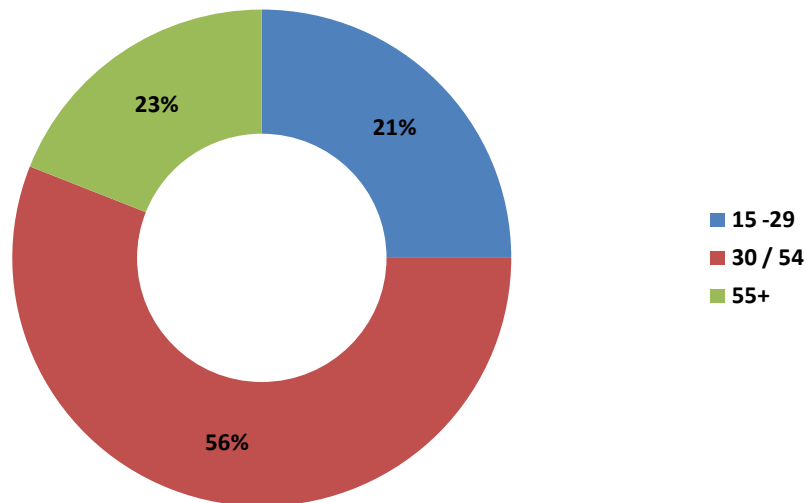
*Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС и Национална служба за запошљавање

Према званичним статистичким подацима за 2016. годину, број регистрованих запослених је био 26846. У 2017. години регистровано је 6022 незапослена или око 0.97% од укупног броја регистрованих незапослених у Србији (табела 3). У 2017., према старосним групама незапослених, већину је чинила група од 30 до 54 године старости – 56% (графикон 1).

¹Према: <http://privreda.valjevo.rs/?p=3689>

Графикон 1:
Учешће незапослених према старосним групама у укупном броју незапослених, 2016.

Извор: Национална служба за запошљавање

Просечна нето зарада у Ваљеву у последње четири године је била: 2014. – 37905,00 дин; 2015. – 37886,00 дин; 2016. – 39595,00 дин.; 2017. – 40851,00 дин. У интервалу 2014.-2017. година је дошло до пораста просечне нето зараде за око 7.78%.

Ваљевску привреду² карактеришу пољопривредно–прехранбени комплекс, металски комплекс, грађевинарство и графичка и текстилна индустрија. Посебно је развијен приватни сектор који се састоји од малих и средњих предузећа и самосталних занатских и трговинских радњи. У привредном сектору у граду Ваљеву функционише 1039 предузећа од којих 7 великих, 30 средњих и 1.002 малих. Такође у граду има 4635 приватних предузетника од чега је највећи број у области трговине 36.76% и прерађивачке индустрије 18.73%. У предузетничкој структури доминантно место има трговина, затим, следи прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе, угоститељске делатности, као и грађевинарство.

Основни локационо–развојни потенцијали/фактори од значаја за размештај индустрије на подручју Града су: индустријска традиција, већ изграђени производни и инфраструктурни капацитети, природне погодности за развој пољопривредне производње, као сировинске основе за развој прехранбене индустрије, присуство регионалних и магистралних саобраћајница (путеви, железница), утврђене резерве неметала – кречњака, песка, каолина, техничког камена.

За пословање у граду Ваљеву расте интересовање страних инвеститора, тако да су своје производне погоне изградиле аустријска компанија „Аустротерм“ („Austrotherm“), италијанска „Голден лејди“ („Golden lady“) и словеначко „Горење“ („Gorenje“). У

²Према: <http://privreda.valjevo.rs/?p=3689>

пољопривредној грани најзаступљенија су воћарска и сточарска производња, као и прехрамбена технологија (производња сокова, џемова и пива). Пољопривредни потенцијали су велики и нису у потпуности искоришћени. Априла 2016. године у Ваљевоу је почео са радом ритејл парк аустријске фирме „Immofinanz“.

Незапосленост³ према занимањима показује *суфицитарност* следећих струка и занимања: све струке и занимања трећег, четвртог и шестог степена који се едукују у средњим и високим школама у Ваљевоу. Најбројнији су инжењери пољопривреде, правници и економисти, инжењери машинства, инжењери рударства, геологије, шумарства, хортикултуре, саобраћаја, политиколози и историчари уметности. *Дефицитарна* занимања су: зидари, тесари, армирачи, грађевински лимари, гипсери, грађевински бравари, вариоци, тапетари, шивачи коже, точиоци пића, конобари, фармацеутски и санитарни техничари и офсет машинисти. У високој спреми то су: инжењери електротехнике, металурзи, грађевински инжењери, архитекте, фармацеути, стоматолози, професори енглеског језика, математике и физике.

Стратешки документи града Ваљева су представљени у табели 4.

Табела 4: Стратешки документи града Ваљева

Визија града Ваљева 2020. година
Генерални урбанистички план града Ваљева, мај 2013
Просторни план града Ваљева, март 2013
Акциони план енергетског сектора града Ваљева, за период до 2020. године
Акциони план за енергетски сектор града Ваљева за период до 2020. године – Резиме
Локални план управљања отпадом града Ваљева 2011-2020
Стратегија одрживог развоја града Ваљева 2010-2020
Стратегија руралног развоја града Ваљева 2012-2022

Визија града Ваљева 2020. година, у делу који се односи на социјалну политику, предвиђа:

Ваљево – град успешне социјалне политике

Ваљево има и континуирано примењује, развијен план за борбу против социјалне угрожености, којим се смањује број грађана којима је неопходна помоћ заједнице.

Социјална политика и даље је у функцији смањења неједнакости али са мерама које за дужи период треба да елиминишу узроке који доводе до појединца или групе у економску зависност од других.

Локална управа са службама социјалне заштите, невладиним организацијама и волонтерима, континуирано ради на обезбеђивању доброг квалитета и социјално интегрисаних услова живота и становања.

Стратегија одрживог развоја града Ваљева 2011-2020 у делу *Друштвени развој – развој заједнице*, као један од стратешких циљева формулише и следећи циљ:

³ Према: <http://privreda.valjevo.rs/?p=3572>

Успостављање ефикасног система социјалне и дечје заштите јачањем превенције и борбе против сиромаштва и социјалном инклузијом.

Стратегија руралног развоја града Ваљева 2012-2022, у делу који се односи на социјалну заштиту, предвиђа: *подршка процесу развоја система пружања социјалних услуга у руралном подручју Ваљева кроз пројекте и учешћа на конкурсима јавног, приватног и цивилног сектора, као и одвајања буџетске линије у периоду спровођења Стратегије руралног развоја.*

7. Анализа актера социјалне заштите у Ваљеву

7.1. Улога локалне самоуправе у социјалној заштити

Улога локалне самоуправе - града Ваљева у области социјалне заштите је одређена законом и Статутом града Ваљева⁴. Статут дефинише улогу Града као јединице локалне самоуправе и кључних доносилаца одлука у локалној самоуправи: Скупштине града, Градоначелника и Градског већа. Градоначелник је својим решењем формирао Савет за интегралну социјалну политику града Ваљева. Оперативну улогу у локалној социјалној заштити има Одељење за друштвене делатности, као надлежни део Градске управе.

7.1.1. Град Ваљево, Скупштина Града, Градоначелник и Градско веће

У складу са Статутом, град Ваљево као јединица локалне самоуправе, доноси програме развоја⁵ и оснива установе у области социјалне заштите, основног образовања, дечје заштите, примарне здравствене заштите итд.⁶ Кључна улога Скупштине града Ваљева је да непосредно разматра и доноси програме развоја појединих делатности, укључујући и социјалну заштиту⁷.

Градоначелник, у складу са Статутом, између осталог предлаже начин решавања питања о којима одлучује Скупштина града, наредбодавац је за извршење буџета, усмерава и усклађује рад Градске управе, доноси поједине акте за које је овлашћена законом, Статутом или одлуком Скупштине Града⁸. Градоначелник може да образује сопствена радна тела из области своје надлежности, као што је Савет за интегралну социјалну политику града Ваљева који се бави питањима социјалне заштите. Наведена овлашћења Градоначелника су од непосредног значаја за област социјалне заштите на локалном нивоу. Градско веће⁹ предлаже различите одлуке и акте које доноси Скупштина града,

⁴ Статут града Ваљева, „Службени гласник града Ваљева“, бр. 1/17

⁵ Програми развоја у ширем смислу обухватају и стратешка документа као што је Стратегија социјалне заштите града Ваљева 2018-2022 која плански и систематски одређује развој у области социјалне заштите.

⁶ Статут града Ваљева, „Службени гласник града Ваљева“, бр. 1/17, чл. 7

⁷ Статут града Ваљева, „Службени гласник града Ваљева“, бр. 1/17, чл. 35

⁸ Статут града Ваљева, „Службени гласник града Ваљева“, бр. 1/17, чл. 49

⁹ Статут града Ваљева, „Службени гласник града Ваљева“, бр. 1/17, чл. 54

укључујући и предлоге одлука и аката у области социјалне заштите и непосредно извршава и стара се о извршавању одлука Скупштине Града.

7.1.2. Савет за интегралну социјалну заштиту

Савет за интегралну социјалну заштиту је формиран на основу Решења Градоначелника о образовању Савета за интегралну социјалну политику града Ваљева¹⁰. Задатак Савета је стратешко и акционо планирање у области социјалне заштите на локалном нивоу и јачање партнерстава између институција и невладиног сектора. Савет има укупно 24 члана. Савет има свог председника и заменика председника. Чланови Савета су из различитих сектора и области – запослени у Градској управи на пословима од важности за интегрални приступ социјалној заштити, представници Центра за социјални рад *Колубара*, установа образовања и васпитања, здравствене заштите и организација цивилног друштва (невладиних организација) активних у области социјалне заштите.

7.1.3. Одељење за друштвене делатности

У оквиру градске управе Ваљева, социјалном заштитом у локалној заједници оперативно се највише бави Одељење за друштвене делатности. **Одељење за друштвене делатности** је део Градске управе града Ваљева. Одељење је надлежно за већи број програма рада: предшколско васпитање и образовање; основно и средње образовање и васпитање; културу и уметничко стваралаштво; заштиту културних добара од значаја за Град; јавно информисање; омладину; спорт; библиотечку делатност; поверене послове из области друштвене бриге о деци; дечију и социјалну заштиту; борачко-инвалидску заштиту; примарну здравствену заштиту; вршење надзора над радом установа у друштвеним делатностима у којима је Град оснивач; праћење стања и остваривање програма рада и развоја установа; предлагање мера у циљу спровођења утврђене политике у овим областима; праћење спровођења прописа; решавање у другом степену о правима из области социјалне заштите која су у надлежности Града; давање предлога о мрежи установа дечије и социјалне заштите; предлагање нацрта одлуке о мрежи основних школа и обданишта; обављање послова везаних за стипендирање и кредитирање ученика и студената; задужбине, фондације и друге организације из области друштвених делатности чији је оснивач Град.

Одељење у свом саставу има следеће унутрашње јединице: А. Одсек за остваривање права у области финансијске подршке породице са децом; Б. Одсек за дечију, здравствену, социјалну и борачко-инвалидску заштитуи В. Самостални реферати. У 2017. години¹¹у Одељењу је било 20 запослених, од тога троје на одређено време.

¹⁰ Решење бр. 112 – 478/2017 – 01, од 25.07.2017. год.

¹¹ Према Град Ваљево (2017): *Информатор о раду органа града Ваљева*. Доступно на: <http://valjevo.rs/Dokumenta/GradValjevo/Informatori/Informator%20o%20radu%20organa%20grada%20Valjeva.pdf>

Просторни и технички капацитети Одељења су просечни – сваки запослени има свој рачунар и приступ инернету, као и веб-адресу преко сајта Градске управе Ваљева, али канцеларијски простор за рад запослених је врло скроман. Одељење не располаже приручном библиотеком за запослене. Ипак, у претходне четири године (2014., 2015., 2016. и 2017.), на друге начине је посвећена пажња професионалном развоју – стручном усавршавању запослених. У том периоду један запослени је стекао виши ниво формалног образовања, а осам запослених (шест жена и два мушкарца) су унапредили своје професионалне компетенције кроз стручне семинаре, тренинге и обуке. У протекле две године, Одељење за друштвене делатности је развијало своје програмске активности, али није испитивало потребе грађана-потенцијалних корисника.

Следећа табела приказује издвајања за социјалну заштиту на годишњем нивоу у граду ваљеву за 2014., 2015. и 2016. годину.

Табела 5: Издвајања из буџета града Ваљева за социјалну заштиту у 2014., 2015., 2016. и 2017. години

Година	Издавања за права грађана у области социјалне заштите	Повећање издвајања за права у % у односу на претходну год.	Издавања за услуге социјалне заштите	Повећање издвајања за услуге у % у односу на претходну год.
2014	84.207.016,12 (без Центра за социјални рад и дотација Црвеног крста)	/	14.273.473,26	/
2015	87.385.325,30 (без Центра за социјални рад и дотација Црвеног крста)	3.64%	15.319.496,35	6.83%
2016	96.234.623,93 (без Центра за социјални рад и дотација Црвеног крста)	9.20%	17.980.382,24	14.8%
2017	99.998.717,00 (без Центра за социјални рад и дотација Црвеног крста)	3.76%	20.232.114,97	11.13%
	Просек	5.53%	Просек	10.92%

Из претходне табеле се запажа да су у периоду 2014-2017. година издвајања из локалног буџета за социјалну заштиту расла, али и да су издвајања за права грађана у области социјалне заштите вишеструко већа од издвајања за услуге социјалне заштите. То указује на то да су велике потребе за издвајањима за права грађана у области социјалне заштите, али и на чињеницу да су услуге социјалне заштите, дугорочно посматрано, јефтиније од издвајања за права. Међутим, табела 5 показује и да су, у процентима посматрано, сваке године више расла издвајања за услуге, него издвајања за права у области социјалне

заштите. Тако је просечан пораст издвајања за услуге у периоду 2015-2017 био 10.92%, а просечан пораст издвајања за права у истом периоду је износио 5.53%.

7.1.4. Права и услуге социјалне заштите града Ваљева

Права и услуге социјалне заштите у Ваљеву су регулисане *Одлуком о социјалној заштити у граду Ваљеву*, „Сл. гласник града Ваљева“, бр. 2/12 и *Одлуком о изменама и допунама одлуке о социјалној заштити у граду Ваљеву*, „Сл. гласник града Ваљева бр. 3/13 (у даљем тексту: Одлука). Према тим актима, дефинисана су следећа права и услуге, као и услови за њихово остваривање у граду Ваљеву:

Табела 6: Права и услуге социјалне заштите у Ваљеву

Права	Услуге
<p>1. Право на једнократну помоћ. Право на једнократну помоћ обезбеђује се појединцу или породици која се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе, као и лицу које се упућује на домски или породични смештај и које нема средстава да обезбеди одећу, обућу и трошкове превоза неопходне за реализацију смештаја. Једнократна помоћ може бити новчана или унатури.</p>	<p>1. Помоћ и нега у кући старим и другим лицима. Обезбеђује се одраслим и старим особама које имају ограничења физичких, интелектуалних и менталних способности услед којих нису у стању да независно живе у својим домовима без редовне помоћи у активностима дневног живота, неге и надзора, при чему је породична подршка недовољна или није расположива и који се налазе у стању социјалне потребе за које Центар својим решењем утврди да им је потребна помоћ у кући. Помоћ у кући обухвата следеће врсте помоћи: у обезбеђивању исхране, у одржавању личне хигијене и хигијене стана, у загревању просторија, у задовољењу социјалних, културно-забавних и других потреба, посредовање у обезбеђивању различитих врста услуга и др.</p>
<p>2. Право на посебну новчану помоћ обезбеђује се појединцу који се нађе у изузетно тешкој здравственој ситуацији коју не може самостално превазићи и појединцу или породици која се нађе у стању тренутне и неке друге изузетно тешке ситуације, коју не могу самостално превазићи.</p>	<p>2. Дневни боравак за децу, младе и одрасле особе са инвалидитетом, са телесним инвалидитетом и интелектуалним сметњама обезбеђује се деци и младим особама са инвалидитетом, са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним сметњама узраста од 7 до 26 година и одраслим особама са инвалидитетом, са телесним инвалидитетом, односно интелектуалним сметњама узраста од 26 до 42 године. Дневни боравак подразумева: дневни смештај, исхрану, превоз, креативне активности, здравствену заштиту, васпитање и образовање усклађено са њиховим особеностима, као и стручни рад на ублажавању последица сметњи у развоју.</p>

<p>3. Право на накнаду трошкова сахрањивања обезбеђује се у случају смрти: особа које су била корисници права на новчану социјалну помоћ по прописима о социјалној заштити, а која немају сроднике који би били у могућности да снесу трошкове сахрањивања; неидентификованих особа за која се не може утврдити последње пребивалиште, а која су преминула на територији града Ваљева; особа које се не налазе на евиденцији Центра, а налазила су се у стању социјалне потребе и немају сроднике који би били у могућности да снесу трошкове сахрањивања.</p>	<p>3. Клуб за особе са инвалидитетом намењен је особама са инвалидитетом, узраста од 15 до 45 година. Клуб се организује кроз обављање активности индивидуалног и групног рада. Индивидуални рад подразумева услуге физиотерапеута, а групни рад подразумева рад у секцијама: за спорт, рекреацију и рехабилитацију, информатичку обуку, глуму, ликовне и друге креативне радионице које се формирају у зависности од потреба особа са инвалидитетом.</p>
<p>4. Право на накнаду трошкова стамбено-комуналних услуга кориснику новчане социјалне помоћи под условима прописаним Одлуком.</p>	<p>4. Услуге социјалног и другог стручног рада: помоћ у остваривању права грађана услед неукости или из других разлога када нису у могућности да остваре своја права (правна помоћ); помоћ у решавању питања становања, школовања и стручног оспособљавања; помоћ у решавању личних и породичних проблема и конфликта; помоћ око развијања способности лица за самоорганизовање ради задовољавања своје материјалне и психо-социјалне потребе; помоћ у запошљавању лица са социјалним индикацијама; других облика рада са појединцима, породицама и групама .</p>
<p>5. Право на накнаду за помоћ и негу малолетног лица са сметњама у развоју обезбеђује се малолетној деци која имају сметње у развоју, телесни инвалидитет, интелектуални вишеструки поремећај и перверзивно-развојни поремећај – аутизам, а у зависности од врсте поремећаја, могућности и потреба ове деце, под условом прописаним Одлуком.</p>	<p>5. Социјално становање у заштићеним условима је облик социјалне заштите којим се обезбеђује збрињавање, односно смештај социјално угрожених особа уз обавезно ангажовање једне хранитељске породице на начин и под условима прописаним Одлуком. Особе којима се обезбеђује социјално становање су: 1. избеглице (стара лица, самци, једнородитељске породице и породице), 2. расељена лица, 3. прогнана лица и 4. домаће становништво.</p>
<p>6. Право на накнаду трошкова превоза пратиоцу ученика са сметњама у развоју признаје се пратиоцу ученика основне и средње школе са сметњама у развоју, приликом одласка ученика у школу и његовог повратка, без обзира на удаљеност школе од места становања.</p>	<p>6. Саветовалиште за брак и породицу обезбеђује стручну помоћ и подршку појединцима и породицама у кризи, кроз саветодавно-терапијски рад, социјално едукативне и информативне услуге у циљу унапређења породичних односа, решавања животних тешкоћа, како би се спречили социјални проблеми и ублажиле последице.</p>
<p>7. Помоћ у исхрани, обезбеђује се:</p>	<p>7. Привремени смештај жртва</p>

корисницима новчане социјалне помоћи, пензионерима старијим од 65 година живота који су по налазу Центра за социјални рад у стању социјалне потребе и чија пензија не прелази износ половине просечне месечне зараде у Републици Србији, једнородитељским породицама са децом који се нађу у стању социјалне потребе по налазу Центра, особама које се тренутно нађу у стању социјалне или здравствене потребе, по налазу Центра.

породичног насиља у прихватилиште – смештај у сигурну кућу обезбеђује се деци и ненасилном родитељу, жртвама породичног насиља над којима се насиље врши. Услуга се обезбеђује у ситуацијама акутног стања насиља у породици (наношење или покушај наношења телесне повреде, изазивање страха претњом, присиљавање или навођење на сексуални однос, ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима, вређање као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање).

8. Ургентни смештај за одрасла и остарела лица обезбеђује привремени смештај, задовољавање основних потреба, приступ другим услугама у заједници и временски ограничене услуге, интервенције у кризним ситуацијама за одрасле истаре особе.

9. Лични пратилац детета је услуга која се обезбеђује детету коме је због здравствених проблема, телесног инвалидитета или због интелектуалних потешкоћа потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу, под условом да је укључено у васпитно образовну установу, односно школу до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе.

7.1.5. Подршка пројектима организација цивилног друштва у области социјалне заштите

Локална самоуправа Ваљева је путем процедуре јавних набавки обезбедила пружање одређених услуга социјалне заштите обухваћених Одлуком о социјалној заштити града Ваљева.

Одељење за друштвене делатности је заједно са Одељењем за развој подржавало пројекте организација цивилног друштва (ОЦД) за социјалну инклузију. У питању су програми/пројекти који омогућавају развој иновативних услуга социјалне заштите у Граду. За те пројекте је у 2014., 2015., 2016. и 2017. години укупно издвојено 20500 000 динара. Следећа табела приказује које ОЦД су добиле средства из буџета града Ваљева за реализацију програма и пројеката социјалне заштите.

Табела 7: Средства додељена путем јавног конкурса ОЦД активним у области социјалне заштите 2014., 2015., 2016. и 2017. години

2014				2015	2016				2017			
Назив ОЦД	Назив програма	Износ	Циљне групе услуга	Износ	Назив ОЦД	Назив Програма	Износ	Циљне групе услуга	Назив ОЦД	Назив Програма	Износ	Циљне групе услуга
Удружење "Caritas" Ваљево	„Вешерај ОСИ"	674.000	ОСИ и њихове породице	698.000	Удружење "Caritas" Ваљево	„Вешерај ОСИ"	700.000	ОСИ и њихове породице	Удружење "Caritas" Ваљево	„Вешерај ОСИ"	794.000	ОСИ и њихове породице
МС Удружење колубарског округа	"Отворимо врата поново"	743.000	Чланови МС удружења Колубарског округа, чланови породица корисника	607.500	МС Удружење колубарског округа	"Отворена врата"	607.000	Чланови МС удружења Колубар. округа – Г.35, чланови породица корисника	МС Удружење колубарског округа	"Увек Отворених врата"	600.000	Чланови МС удружења Колубар. округа – Г.35, чланови породица корисника
Међуопштин. организација Савез слепих Србије	„Савез слепих – сервис за своје чланство"	628.000	Чланови ОЦД, слепа и слабовидалица	753.000	Међуопштин. организација Савеза слепих Србије	„Савез слепих – сервис за своје чланство"	658.000	Чланови ОЦД, слепа и слабовидалица	Међуопштин. организација Савеза слепих Србије	„Савез слепих – сервис за своје чланство"	640.000	Чланови ОЦД, слепа и слабовидалица
Удружење за помоћ деци са посебним потребама „Наши снови"	„Наш свет"	248.000	Деца са сметњама у развоју узраста до 12 година	228.000	Међуопштин. Организација цивилних инвалидирата Ваљево	„ИНФО и подршка особама са инвалидитетом"	512.000	Цивилне жртве рата и њихове породице, ужа заједница корисника, остале организације ОСИ	Међуопштин. Организација цивилних инвалидирата Ваљево	„Од сећања на прошлост ка позитивној будућности"	350.000	Цивилне жртве рата и њихове породице, ужа заједница корисника, остале организације ОСИ
Удружење глувих и наглувих	„Сервис подршке и услуге за глуве и наглуве особе"	800.000	Глуве и наглуве особе – директни корисници	687.000	Удружење родитеља деце, омладине и одраслих са	„Сигурни кроз живот заједно"	242.000	Деца школског узраста од првог до осмог разреда са	Удружење родитеља деце, омладине и одраслих са	„И ми имамо право на подршку"	560.000	Деца школског узраста од првог до осмог разреда са

					сметњама у развоју „Загрљај“			сметњама у развоју	сметњама у развоју „Загрљај“	при инклузивном образов.“		сметњама у развоју
Друштва са церебралну парализу	„Покренимо се и укључимо се“	607.000	ОСИ старосне доби од 3-4 до 70 и више година, приоритетно особе са церебрал. парализом	467.500	Удружење за помоћ деци са посебним потребама „Наши снови“	„Сервис ране интервенције за децу са тешкоћама у развоју млађег узраста“	228.000	Деца са сметњама у развоју узраста до 12 година	Удружење за помоћ деци са посебним потребама „Наши снови“	„Сервис ране интервенције за децу са тешкоћама у развоју млађег узраста“	228.000	Деца са сметњама у развоју узраста до 12 година
Међуопштин. Организације цивилних инвалида рата Ваљево	„ИНФО и подршка особама са инвалидитетом“	600.000	Цивилне жртве рата и њихове породице, ужа заједница корисника, остале организације ОСИ	559.000	Градска организација инвалида рада Ваљева	„Пробуди се време је“	400.000	ОСИ и инвалиди рада	Градска организација инвалида рада Ваљева	„Креативно треће доба“	490.000	ОСИ и инвалиди рада
Удружења „Анђели чувари“	„Заједно на путу ка бољем животу“	200.000	Деца предшкол. и млађег о.ш. узраста из породица ниског социоеконом. статуса, деца са сметњама у развоју до 9 година	1.000.000	Удружење „Анђели чувари“	„Подршка деци и породици“	1.000.000	Деца предшколског и млађег о.ш. узраста из породица ниског социоекономског статуса, деца са сметњама у развоју до 9 година	Удружење „Анђели чувари“	„Партнерством против сиромаштва за подршку и васпитно-едукативни рад“	560.000	Деца предшколског и млађег о.ш. узраста из породица ниског социоекономског статуса, деца са сметњама у развоју до 9 година
									Удружење глувих и	„Сервис подршке	680.000	Глуве и наглуве

				наглувих Ваљево	за глуве и наглуве особе“		особе – директни корисници
				Друштво за церебралн у парализу	„Активни на свим пољима“	470.000	Особе са инвалидит етом од $\frac{3}{4}$ до 70 и више година, приорптет но особе са цербрал. парализом
				Удружење корисника услуга ментаног здравља <i>Зрачак</i>	Министола рска радионица, за израду ручних радова и накита и за енглески језик	128.000	Особе с аментал. сметњама и њихове породице
УКУПНО	4.500.000	5.000.000	5.500.000				5.500.000

Посебно је значајно да је Одељење за друштвене делатности испред града Ваљева учествовало у конзорцијуму који је реализовао пројекат *Развој одрживих услуга социјалне заштите на подручју западне Србије*, подржан од стране Делегације Европске уније у Србији.

Табела 8: Подаци о пројекту *Развој одрживих услуга социјалне заштите на подручју западне Србије*

<i>Развој одрживих услуга социјалне заштите на подручју западне Србије</i>	
Циљеви пројекта	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поддршка особама са инвалидитетом да достигну свој пуни потенцијал кроз социјалну инклузију. ▪ Унапређење капацитета града Ваљева у области пружања услуга социјалне заштите. ▪ Примена Закона о социјалној заштити уз развој механизма града Ваљева за набавку, управљање и праћење услуга.
Време трајања пројекта	20.12.2015. – 20.11.2017. (23 месеца)
Укупна вредност пројекта	140.084,14 ЕУР, од тога из донације ЕУ - 123.974,46 ЕУР
Конзорцијум који је реализовао пројекат	Град Ваљево, Caritas Ваљево, Друштво за церебралну парализу <i>Ваљево</i> и Центар за друштвено-економски развој <i>Јагодина</i>
Врсте подршке које је пројекат обезбедио	Помоћ у кући за особе са инвалидитетом, услуге Клуба за особе са инвалидитетом
Опис пројектних активности	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Услуга Помоћ у кући за 100 корисника у градском и руралном подручју. Услугу је добило осам припадника ромске националности, а услуга је квалитативно допуњена услугом вишег физиотерапеута кроз терапеутске вежбе, кондиционе третмане и масаже за 20 корисника у кућним условима и у Клубу за особе са инвалидитетом. ▪ Разноврсне инклузивне активности у заједници (обухваћено је преко 60 учесника) које унапређују квалитет живота особа са инвалидитетом и доприносе социјализацији и смањењу осећаја усамљености. ▪ Семинари и тренинзи за унапређење капацитета пружалаца услуга, као и запослених у локалним самоуправама на територији Колубарског округа. Циљ едукације био је подизање квалитета рада и јачање компетенција запослених у услугама социјалне заштите. Семинаре је похађало преко 40 учесника. ▪ Округли столови и инфосесије на којима су се окупили кључни актери (60 учесника) из области развоја одрживих социјалних услуга у заједници на подручју Колубарског округа, на којима су се размењивала искуства и најбоље праксе.

7.1.6. Рад Интерресорне комисије града Ваљева

Интерресорна комисија (ИРК) у Граду Ваљеву је формирана 2010. године, одмах након доношења *Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику*¹². У току наредних година, ИРК је претрпео мање измене у саставу, претежно чланова/ица из области здравства. Следеће табеле приказују основне податке о раду ИРК Ваљева у периоду 2014-2017. година.

Табела 9: Број деце упућене ка ИРК

Пол детета	Број деце по годинама			
	2014	2015	2016	2017
Ж	19	16	20	21
М	28	26	27	26
Укупно	47	42	47	47
Број донетих мишљења ИРК	47	42	45 ¹³	47

Табела 10: Број деце за коју су донета мишљења, по узрасту

Узраст детета	Број деце по годинама			
	2014	2015	2016	2017
Предшколски узраст	11	23	18	14
I-IV разред основне ш.	27	12	22	24
V-VIII разред основне ш.	8	6	4	8
Средња школа	1	1	2	1
Преко 18 година	0	0	1	0
Укупно	47	42	45	47

Табела 11: Структура деце по врстама сметњи у развоју

Врста сметње	Број деце по годинама			
	2014	2015	2016	2017
Сметње вида	1	0	2	0
Телесни инвалидитет	2	0	0	1
Сметње у менталном развоју	3	4	3	0
Вишеструке сметње	7	6	6	11
Сметње у интелектуалном развоју	10	4	2	10
Социјална депривација	13	5	9	11
Сметње у развоју слуха	1	0	1	1
Развојни проблеми	0	23	20	12
Органски узроковане сметње у развоју	0	0	4	1
Укупно	37	42	47	47

¹²Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 63/10

¹³1 поступак је обустављен, а 1 дете је преминуло.

Табела 12: Препоручене подршке из области социјалне заштите по годинама

2014		2015		2016		2017	
Врста подршке	Бр. преп. подшки	Врста подршке	Бр. преп. подшки	Врста подршке	Бр. преп. подшки	Врста подршке	Бр. преп. подшки
Дечији додатак		Дечији додатак	3	Дечији додатак	1	Дечији додатак	0
Увећан дечији додатак	1	Увећан дечији додатак	4	Увећан дечији додатак	3	Увећан дечији додатак	1
						Помоћ у кући	1
Продужено родитељско право	/	Продужено родитељско право	1	Продужено родитељско право	/	Продужено родитељско право	0
Новчана социјална помоћ	/	Новчана социјална помоћ	4	Новчана социјална помоћ	3	Новчана социјална помоћ	7
Лични пратилац	/	Лични пратилац	/	Лични пратилац	6	Лични пратилац	14
Право и додатак за помоћ и негу	/	Право и додатак за помоћ и негу	/	Право и додатак за помоћ и негу	5	Право и додатак за помоћ и негу	15
Саветодавни рад са родитељима	1	Саветодавни рад са родитељима	2	Саветодавни рад са родитељима	/	Саветодавни рад са родитељима	0
Помоћ у решавању стамбеног питања	7	Помоћ у решавању стамбеног питања	/	Помоћ у решавању стамбеног питања	1	Помоћ у решавању стамбеног питања	0
Право на помоћ и негу другог лица	4	Право на помоћ и негу другог лица	2	Једнократна новчана помоћ	6	Једнократна новчана помоћ	12
Једнократна новчана помоћ	5	Једнократна новчана помоћ	3	Посебна новчана помоћ	4	Посебна новчана помоћ	2
Посебна новчана помоћ	/	Посебна новчана помоћ	/	Бесплатан превоз до школе за дете и пратиоца	9	Бесплатан превоз до школе за дете и пратиоца	3
Укупно	18	Укупно	19	Укупно	38	Укупно	55

Као што се запажа из претходних табела о раду ИРК, у последње четири године број деце која су упућена ка ИРК је на годишњем нивоу варирао од 37 до 47. Доминирала су деца предшколског узраста и деца узраста од I – IV разреда основне школе. У оквиру препоручених подшки у области социјалне заштите, које су иначе врло диферсификоване (у 2017. години их је било чак 12 врста), доминирале су оне које садржи Одлука о социјалној заштити града Ваљева.

7.1.7. SWOT анализа локалне самоуправе Ваљева као актер социјалне заштите

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добра техничка опремљеност ▪ Запослени су унапређивали своје професионалне компетенције на стручним семинара ▪ Ангажовање лица преко програма стручне праксе ▪ Постоји Одлука о социјалној заштити и по потреби се врше измене и допуне ▪ Све услуге социјалне заштите су препознате у буџету Града – финансијска одрживост ▪ Разрађени механизми јавног позива за пружаоце услуга социјалне заштите и јавног конкурса за пројекте ОЦД у области социјалне заштите ▪ Активна Интерресорна комисија ▪ Добра сарадња између одељења у Градској управи ▪ Добра сарадња и повремена партнерства са: ОЦД и пружаоцима услуга; установама здравствене и социјалне заштите; институцијама из других градова и општина 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Просторни капацитети нису адекватни за рад са корисницима и странкама ▪ Градска управа (ГУ) нема електронску платформу Е ЗУП ▪ ГУ нема програм за електронски преглед прописа ▪ Нису ангажовани волонтери ▪ Број запослених у Одељењу за друштвене деалтности није довољан у односу на обим посла ▪ Пројекти ОЦД у области социјалне заштите добијају подршку на годишњем нивоу – нема развојног, вишегодишњег приступа ▪ Не примењује се испитивање потреба грађана ▪ Мишљења и препоруке Интерресорна комисије ограничени на права и услуге социјалне заштите прописане Одлуком о социјалној заштити ▪ Нема инициране формалне мреже сарадње за подршку социјално осетљивим групама грађана ▪ Не постоје обавезујуће процедуре праћења (мониторинга) и вредновања (евалуације) услуга социјалне заштите и одобрених пројеката ОЦД у области социјалне заштите од стране ГУ
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
С П О Љ А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Постојеће могућности у нашој земљи за увођење платформе Е ЗУП и увођење програма за преглед електронских прописа ▪ Програмско буџетирање на нивоу ЈЛС ▪ Социјална политика Србије усмерена ка доборбити грађана и ЕУ принципима социјалне заштите 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наставак деловања Уредбе која ограничава запошљавање у јавном сектору – мали број запослених у Одељењу за друштвене делатности ▪ Високи структурни стандарди (простор, број запослених) у Правилнику о минималним стандардима услуга социјалне заштите отежава успостављање нових услуга ▪ Неуједначен ниво спремности код

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Законске могућности за ангажовање волонтера ▪ Законске могућности ЈЛС за развој услуга социјалне заштите ▪ Потребне осетљивих група грађана ▪ Могућности конкурисања за пројекте ЕУ фондова и других донатора у области социјалне заштите 	<p>различитих актера социјалне заштите за интерсекторску сарадњу на локалу</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Велике потребе за остваривањем материјалних права у социјалној заштити – мање средстава за развој услуга
--	---

7.2. Установе и организације у области социјалне заштите

7.2.1. Установе социјалне заштите

У Ваљево постоје и раде две установе социјалне заштите:

Центар за социјални рад Колубара;

Центар за породични смештај и усвојење Београд – Радна јединица Ваљево.

7.2.1.1. Центар за социјални рад Колубара

У складу са Законом о социјалној заштити¹⁴, центар за социјални рад обавља следеће послове: (1) процењује потребе и снаге корисника и ризике по њега и планира пружање услуга социјалне заштите; (2) спроводи поступке и одлучује о правима на материјална давања и о коришћењу услуга социјалне заштите; (3) предузима прописане мере, покреће и учествује у судским и другим поступцима; (4) води прописане евиденције и стара се о чувању документације корисника. Закон такође дефинише да центар за социјални рад иницира и развија превентивне и друге програме, као што су програми који доприносе спречавању и сузбијању социјалних проблема и обавља и друге послове у области социјалне заштите, у складу са законом и другим прописима.¹⁵ Центар за социјални рад пружа услуге процене и планирања¹⁶, а друге услуге социјалне заштите може да пружа само у оквиру своје посебне организационе јединице, ако добије лиценцу

¹⁴ Закон о социјалној заштити Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/11

¹⁵ Закон о социјалној заштити Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/11, чл. 121

¹⁶ У складу са чл. 64, Закона о социјалној заштити Републике Србије, услуге процене и планирања спадају у групу услуга које се не могу набављати путем поступка јавне набавке.

за пружање одређене услуге и ако у локалној заједници нема другог овлашћеног пружаоца услуге социјалне заштите¹⁷.

Пословни простор Центра за социјални рад (ЦСР) *Колубара* је у наменски изграђеном објекту, површине око 600 м², од којих се за рад са корисницима користи 360 м². Простор задовољава актуелне потребе стручног и другог рада. Сваки водитељ случаја може да користи посебну радну просторију за рад са корисником/цима. Сваки запослени има могућност коришћења рачунара на послу, а рачунари су умрежени. Сваки стручни радник има своју и-мејл адресу преко званичног сајта установе (веб-адресу) и приступ интернет-у. Установа има приручну библиотеку са стручним публикацијама новијег датума. У току 2015. и 2016. године значајно је унапређена приступачност објекта ЦСР за особе са инвалидитетом (ОСИ).

Груписање послова у Центру врши се, у оквиру три организационе јединице (Служба за заштиту деце и младих, Служба за заштиту одраслих и старих, Служба за правне послове) и финансијско-административне и техничке послове.

¹⁷Закон о социјалној заштити Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/11, чл. 122

Табела 13: Број радника према стручном профилу и радном статусу на дан 31.12.2014., 2015., 2016. и 2017. године¹⁸

Стручни профил радника	Облик ангажовања																Укупно			
	Радни однос заснован на неодређено време				Радни однос заснован на одређено време				Ангажовање на обављању привремених и повремених послова				Волонтери							
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Социјални радник	11	8	8	9	1	0	0	Ос. стр. посл. ови 2	0	0	0	0	0	0	0	0	12	8	8	9
Психолог	3	3	3	3	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3
Педагог	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Специјал. педагог	3	3	3	3	2	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	5	3	3	3
Андрагог	1	1	1	2	0	1	1		0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2
Социолог	1	0	0	0	1	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Правник	3	2	2	3	0	2	2			0	0	0	0	0	0	0	3	4	4	3
Економиста	4	1	1	1	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1	1
Политиколог	8	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0
Админ.-фин. посл.								2												2
Друго	0	12	12	3	0	1	1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	13	3
УКУПНО	34	30	30	24	4	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	38	34	34	28 (26+2)

¹⁸Извор: годишњи извештаји Центра за социјални рад Колубара достављених Републичком заводу за социјалну заштиту (Excel формат)

Стручни профил радника	Врста послова															
	Водитељ случаја				Супервизор				Водитељ случаја и супервизор				Други стручни радници			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Социјални радник	9	7	8	5	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	3
Психолог	3	1	2	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Педагог	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Специјални педагог	2	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1
Андролог	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Социолог	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Правник	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	3
Друго	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	15	11	13	8	2	0	0	0	1	3	3	3	4	2	0	9

Табела 15: Број стручних радника који су похађали програме стручног усавршавања у 2014., 2015. 2016. и 2017. години¹⁹

Врста програма обуке или стручног усавршавања	Број радника			
	2014	2015	2016	2017
Програми обуке који су акредитовани у систему социјалне заштите	22	20	25	8
Програми обуке који нису акредитовани у систему социјалне заштите	12	0	0	6
Семинари, саветовања, конференције и друго	22	8	15	12
Неки други програми или усавршавања (академско усавршавање – специјализација, мастер и сл.)	16	0	0	1

¹⁹Исти извор.

Структура запослених стручних радника показује да се њихов број смањило од 22 у 2014., до 20 у 2017. години, али се њихов број у укупном броју запослених повећао са 65% (2014) на 71.5% (2017). Тренд стручног усавршавања показује да су се стручни радници у периоду 2014 - 2016. година највише опредељивали за учешће у акредитованим програмима обуке, а 2017. године је учешће на тим програмима сведено на трећину у односу на 2016., што може да буде резултат већег броја фактора (понуда акредитованих обука, корист од тих обука за обављање посла, финансијске могућности похађања обука итд.). Установа води базу о професионалном развоју запослених и ажурира персоналне досијее запослених са ових подацима. У ЦСР нема ангажованих волонтера.

ЦСР редовно води базу о свим групама корисника, али протеклих годину дана нису испитивали потребе корисника. ЦСР нема прописане процедуре за поступање по примедбама корисника. До сада су укључивали и друге системе у процес планирања услуга (образовање, здравствену заштиту, организације цивилног друштва – ОЦД, локалну самоуправу). У протеклих годину дана нису радили интерну анализу сопствених капацитета, као ни свеобухватну самоевалуацију рада Центра. Установа није носилац неког од акредитованих програма стручног усавршавања у области социјалне заштите. О свом програму рада и свему што могу да понуде корисницима, информишу јавност преко јавних трибина, стручних скупова и путем локалних медија.

Следеће табеле (16 и 17) приказује групе послова и услуга које пружа ЦСР.

Табела 16: Послови и одлучивање ЦСР Колубара у вршењу јавних овлашћења

Послови		Одлучивање	
Послови у вршењу јавних овлашћења	Остали послови	Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за малолетне кориснике	Одлучивање у вршењу јавних овлашћења за пунолетне кориснике
2. Породични односи 3. Послови заштите од насиља у породици 4. Послови заштите малолетника	1. Издавање уверења грађанима 2. Достављање налаза и мишљења другим институцијама и организацијама	1. Остваривање права на материјалну подршку 2. Остваривање права на породични смештај 3. Остваривање права на домски смештај 4. Неодложне интервенције 5. Усвојење 6. Старатељство 7. Вршење родитељског права	1. Остваривање права на материјалну подршку 2. Остваривање права на смештај у установу социјалне заштите и смештај у другу породицу 3. Старатељство 4. Вршење родитељског права

Табела 17: Услуге ЦСР Колубара

Врста услуге	Број корисника по годинама			
	2014	2015	2016	2017
1. Неодложне интервенције	8	24	38	38
2. Услуге процене и планирања				
2.1. Према корисницима услуга ЦСР	1543	1828	2206	1709
2.2. Остале процене	61	73	42	13
2.3. Стручни послови супервизора	557	642	399	447
2.4. Саветодав. усмеравање од стране водитеља случаја	535	652	524	564
3. Дневне услуге у заједници				
3.1. Дневни боравак (ДБ)за младе	7	8 ²⁰	7 ²¹	0
3.2. Помоћ у кући ²²	58	49	47	42
3.3. Саветовалиште за породице у ризику	79	0	0	0
3.4. Сигурна кућа	3	4	1	0
3.5. Ургентни смештај за одрасла и стара лица	7	2	2	0
3.6. Друге услуге које подржавају боравак корисника у породици и лок. заједници	0	13	0	0
3.7. Лични пратилац детета	0	0	6	6
4. Саветодавно-терапијске и социо-едукативне услуге				
4.1. Породична терапија	22	5	10	11
4.2. Друге саветодавне услуге	124	132	33	113
4.3. Медијација	0	0	0	0
5. Услуге смештаја				
5.1. Домски смештај за децу и младе	6	3	4	6
5.2. Домски смештај за одрасле и старије	79	85	46	46
5.3. Друге врсте смештаја	22	24	1	1
6. Друге врсте услуга које не подлежу лиценцирању				
6.1. Саветовалиште	/	129	126	97
6.2. Социјално становање у зашт. услов.	25	24	24	24

Служба помоћи у кући. Од средине 2007. године формирана је Служба помоћи у кући као посебна организациона јединица Центра, а 2017. године Центар је добио лиценцу Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања за пружање ове услуге.

Сигурна кућа је услуга која је успостављена као услуга привременог смештаја **жртва породичног насиља**. Центар за социјални рад је обављао ту услугу до почетка октобра 2016. године. Изазов за лиценцирање ове услуге су за сада стандарди о броју запослених стручних радника²³, тако да се и даље ради на проналажењу одговарајућег решења. Локална управа и Центар за социјални рад такође раде и изнајмају решења у

²⁰Дневни боравак за младе са телесним инвалидитетом

²¹Дневни боравак за младе са сметњама у развоју

²²Помоћ у кући према еваиденцији ЦСР. Ову услугу, као лиценцирани пружалац, пружа и Caritas Ваљево.

Погледати податке на стр. 36 и 37.

²³Због уредбе која ограничава могућности запошљавања у јавном сектору

оквиру истог стандарда залиценцирање услуге **Ургентни смештај за одрасла и остарела лица**.

Превенција у социјалној и породично-правној заштити реализује се кроз програм рада **Саветовалишта за брак и породицу**. Саветовалиште се налази у простору Центра и отпочело је са својим радом у мају 2011. године. Услуге Саветовалишта су бесплатне и намењене су појединцима, породицама, паровима који желе да превазиђу застој у функционисању на родитељском, брачном и породичном плану. Активности спроводе три стручна радника, која поседују потребне сертификате из системске породичне терапије и један од њих је координатор.

Социјално становање у заштићеним условима. Облици, мере и услуге социјалног рада реализују се у оквиру редовних задатака Центра. Породицама се пружа материјална и психосоцијална подршка, правна помоћ, помоћ у запошљавању, сређивању интерперсоналних односа, односно помоћ о свим питањима важним за њихову што успешнију интеграцију у локалну заједницу.

Једна од најновијих пројектних активности Центра је и пројекат *Невидљива деца*²⁴ који је представљен јавности крајем 2017. године. Циљеви пројекта су: подршка деци са сметњама у развоју у руралним подручјима града Ваљева, како би остварили свој пун потенцијал кроз социјално укључивање; изградња капацитета града Ваљева и градских социјалних и здравствених институција, у циљу имплементације нових социјалних услуга усмерених на децу са сметњама у развоју у руралним подручјима. Пројекат „Невидљива деца” - Успостављање нове социјалне услуге за децу у руралним подручјима је одобрен за финансирање од стране Европске уније у оквиру грант шеме „Развој ефикасних услуга у заједници у области образовања и социјалне заштите на локалном нивоу“. Пројекат спроводи Центар за социјални рад „Колубара“, у партнерству са градом Ваљевом и Домом здравља Ваљево. Укупна вредност пројекта износи 185987,34 евра, од чега је вредност донације Европске уније 163668,86 евра.

7.2.1.2. Центар за породични смештај и усвојење – Радна јединица Ваљево

У Ваљеву постоји Радна јединица Центра за породични смештај и усвојење Београд²⁵. Према извештајима о раду овог Центра, у последње четири године запажа се тренд пораста активних хранитељских породица²⁶, тако да их је у току 2017. године у Ваљеву било 101, односно према евиденцији на дан 31. 12. 2017. - укупно 92. Према истом извору, истовремено се запажа и тренд пораста броја деце и младих – корисника. У току 2017. године њихов број у Ваљеву је износио 192, односно 167 на дан 31. 12. 2017. Ови трендови су значајни за одлучивање о развијање евентуалних услуга, као што су услуге

²⁴Извор: <http://www.dzvaljevo.rs/vest-2017-12-23.html>

²⁵ Центар за породични смештај и усвојење је основала Влада Републике Србије 2008. године, изграђујући националну политику заштите деце без родитељског старања. Доступно на: <http://www.hraniteljstvocps.gov.rs/o-nama.htm>

²⁶Извор: Извештаји о раду центра за породични смештај и хранитељство Београд за 2014., 2015., 2016 и 2017. Годину, доступни на: www.hraniteljstvocps.gov.rs

подршке самосталном животу оних који излазе из система хранитељства и друштвене бриге о деци и младима.

7.2.2. SWOT анализа установа социјалне заштите

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Адекватан објекат за рад ЦСР <i>Колубара</i> и добра техничка опремљеност ▪ Континуирано стручно усавршавање кроз акредитване програме обуке ▪ Укљученост ЦСР у програм стручне праксе за оспособљавање незапслених особа за самосталан рад у струци и сарадња са високошколским установама ▪ Стручност и искуство запослених ▪ ЦСР поседује лиценцу за пружање услуге Помоћ у кући ▪ Укљученост у пројекте са циљем обезбеђивања веће доступности услуга социјалне заштите ▪ Сарадња са другим установама и државним органима у остваривању права и заштити интереса корисника ▪ Сарадања са ресорним Министарством и локалном самоуправом ▪ Сарадња са другим пружаоцима услуга (Црвени крст, НВО) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Недостатак канцеларија за нове раднике ЦСР ▪ Дотрајалост канцеларијског намештаја ▪ Недостатак теренског возила ▪ Недовољан број климатизованих канцеларија ▪ Непостојање физичко-техничког обезбеђења зграде ЦСР ▪ Недостатак простора за пружање услуга смештај у прихватилиште и сугурну кућу ▪ Неукљученост у систем волонтирања ▪ Недовољана заинтересованост запослених за обуку за програм Интеграл ▪ Необученост запослених за писање пројеката ▪ Недовољан број стручних радника у ЦСР ▪ Недостатак обучених радника за поступке јавних набавки ▪ Недостатак лиценце за пружање услуга смештаја у прихватилиште и сигурну кућу ▪ Одсуство анализе потреба корисника за увођењем нових услугаи анализе сопствених капацитета ЦСР ▪ Непостојање одговарајућих протокола о сарадњи са неким установама (здравственим) ▪ Недовољна информисаност локалне заједнице о правима и услугама које пружа ЦСР ▪ ЦСР нема своју интернет (веб) презентацију
С П О Љ А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Обезбеђивање додатног простора за канцеларије адаптацијом таванског простора Центра ▪ Обезбеђивање додатних финансијских средстава код ресорног Министарства и локалне самоуправе за:унапређење инфраструктуре, набавку основних средстава за рад (термоизолација, клима-уређаји, возило...), похађање акредитованих програма обуке и физичко-техничко 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тешкоће око обезбеђивања додатних финансијских средстава због двојног финансирања (локалана самоуправа, ресорно Министарство) ▪ Ограничене законских могућности за закључивање уговора о додатном радном ангажовању ▪ Недовољан број обука које се спроводе у блиском окружењу и које не би стварале велике финансијске трошкове ▪ Недостатак организованих обука за писање пројеката за област социјалне заштите ▪ Рестриктивна Уредба о запошљавању у јавном сектору

<p>обезбеђење</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ У сарадњи са локалном самоуправом решавање питања простора за пружање услуга смештаја у прихватилиште и сугурну кућу ▪ Програм волонтирања у Ваљеву ▪ Спровођење анализе потреба корисника за пружањем услуга ▪ Могућност развијања нових услуга у сарадњи са локалном самоуправом ▪ Могућност Потписивања одговарајућих протокола о сарадњи и умрежавања са другим релевантним организацијама 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тешкоће у испуњавању структурних минималних стандарда за пружање услуга социјалне заштите ▪ Недовољна заинтересованост других организација за закључивање протокола о сарадњи и умрежавање ▪ Недовољно могућности за информисање сеоског становништва о правима и услугама које пружа ЦСР ▪ Непостојање техничких услова за умрежавање са другим организацијама којерасполажу подацима од значаја за обављање делатности ЦСР
--	---

7.2.3. Организације цивилног друштва активне у области социјалне заштите

У Ваљеву постоји већи број организација цивилног друштва (ОЦД) које су активне у области социјалне заштите. Анализом стања је обухваћено неколико које су у протеклих три до пет година дале значајан допринос у овој области:

Удружење за помоћ деци са посебним потребама <i>Наши снови</i>
<i>Carutas</i> Ваљево
Друштво за церебралну парализу Ваљево
Удружење <i>Анђели чувари</i>
Градска организација инвалида рада града Ваљево
Удружење глувих и наглувих Ваљево
Општинска организација цивилних инвалида рата
Удружење оболелих од мултипле склерозе Ваљева
Црвени крст Ваљево

7.2.3.1. Удружење за помоћ деци са посебним потребама *Наши снови*

Удружење за помоћ деци са посебним потребама *Наши снови* је основано и регистровано 2001. године. Основни циљеви деловања удружења/организације су: унапређење положаја деце и омладине са сметњама у развоју; пружање стручне подршке родитељима и члановима породица; организовање дневних услуга и развој програмских активности; пружање услуге Дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју у Ваљеву. Главне корисничке групе су деца, млади и одрасли са интелектуалним сметњама и инвалидитетом, узраста од 9-42 године.

Удружење има адекватне просторне капацитете за рад са корисницима (200 м² и двориште), али не и за рад запослених и волонтера. Техничка опремљеност Удружења је добра (имају адекватан број рачунара, приступ интернету, приручну библиотеку новијег датума итд.). У току претходне три године седам сарадника (пет жена и два мушкарца) је унапредило професионалне компетенције кроз различите стручне обуке и конференције. Удружење води ажурну персоналну и општу евиденцију/базу података о стручном усавршавању запослених/ангажованих. Имају осам волонтере, углавном ученика Ваљевске гимназије који учествују у заједничким активностима и примени специфичних техника у раду: *Примењено позориште*, израда едукативних материјала, *Топла књига*, *Дан отворених врата*. Кроз задате активности учествују у свим фазама рада: припреме, реализације и сарадње са стручним радницима.

Удружење Наши снови пружа услугу дневног боравка од 2009. године на основи јавне набавке коју расписује локална самоуправа. Удружење је 2014. године добило лиценцу за пружање услуге *Дневни боравак за децу, младе и одрасле особе са интелектуалним сметњама и инвалидитетом*. Број корисника ове услуге је био следећи:

2014. године - 29 корисника (троје деце, 23 младих и троје одраслих);
 2015. године - 29 корисника (двоје деце, 23 младих и четворо одраслих);
 2016. године - 29 корисника (8 деце, 10 младих и 11 одраслих);
 2017. године - 28 корисника (11 жена и 17 мушкараца, од тога 12 младих и 16 одраслих и старијих).

У 2017. години, корисници ове услуге су особе са сензорним инвалидитетом, интелектуалним тешкоћама и вишеструким сметњама.

Остале активности Удружења су: (1) Сервис ране интервенције за децу са сметњама у развоју млађег узраста (28 корисника); (2) Предах родитељству, викенд и ургентни смештај (до 12 корисника); (3) Програмске активности ране подршке, инклузивне и креативне радионице.

Удружење редовно води базу података о свим корисничким групама, испитује потребе корисника и укључује кориснике у процес планирања услуга. У току последњих годину дана радили су интерну анализу капацитета и спољашњих услова за рад. Интерну евалуацију раде редовно путем анкетања родитеља. Од 2012. године имају потписан уговор о сарадњи са ЦСР *Колубара*. О свом раду информишу ширу јавност преко сајта Удружења, путем локалних медија и презентацијама услуга које пружају родитељима ученика «специјалне» наставе у ОШ *Нада Пурић*.

Табела 18: Најзначајнији пројекти Удружења за помоћ деци са посебним потребама
 Наши снови у периоду 2014-2017. година

Назив пројекта	Најзначајнији резултати пројекта
Професионализација сектора менталног здравља у Ваљеву у циљу квалитетнијег живота особа са интелектуалним сметњама	Дограђен простор, површине 80 кв за збрињавање већег броја корисника. Укључени одрасли корисници са руралног подручја који нису никада били обухваћени неким обликом рада. Проширена Одлука о правима из социјалне заштите на

	одрасле особе са интелектуалним тешкоћама.
Унапређење услуге Дневног боравка за децу и омладину са сметњама у развоју	Реализован тренинг асертивности за родитеље и испитане потребе родитеља за унапређењем програма рада. Започето је испитивање потреба и интересовања за целодневним боравком. Корисници Дневног боравка су имали прво искуство целодневног боравка ван породице.
Дневни предах и радно оспособљавање	Обезбеђено ублажавање стреса у породици и смањен ризик од смештаја у установе. Реализована обука корисника за рад са глином, на грнчарском точку. Организоване изложбе израђених предмета.
Предах услуга 2016 и Предах родитељству, ургентни, викенд и целодневни смештај 2017	Обезбеђен ургентни смештај, по потреби, у хитним ситуацијама, за децу са сметњама у развоју. Пружена подршка породицама деце са сметњама у развоју – предах од свакодневних активности.
Сервис ране интервенције за децу са тешкоћама у развоју млађег узраста (I, II, III, IV) - 2014,2015,2016,2017	Примењен рани, континуирани и свеобухватни третман (медицински, психолошки, образовни и социјални), усмерен на децу која показују заостајање у развоју или припадају некој ризичној групи деце.
Заштита деце од насиља и промоција социјалне инклузије деце са сметњама у развоју у земљама Западног Балкана и Турској 2017	Усвојен и потписан Протокол за заштиту деце од насиља у Ваљево. Промовисана заговарачка кампања уз сарадњу локалних партнера.

7.2.3.2. Caritas Ваљево

Caritas Ваљево је почео са радом почетком 90-тих година прошлог века и бавио се хуманитарним програмима и интервенцијама у кризним ситуацијама. Садашње активности Caritas-а Ваљево се односе на реализацију пројеката и активности помоћи осетљивим групама, првенствено старима и Ромима, услугама социјалне заштите, развојем социјалног предузетништва, деловањем у ванредним ситуацијама и промоцијом менталног здравља у заједници. Данас, шесточлани тим Caritas-а Ваљево на месечном нивоу пружа преко 10000 услуга помоћи у кући за око 150 корисника, материјалну помоћ за велики број домаћинстава и омогућава да седве тоне веша оперу за особе које живе на ивици социјалне искључености.

Caritas Ваљево располаже добрим просторним капацитетима и опремом, а запослени унапређују своје стручне компетенције кроз различите семинаре и тренинге. У периоду 2014-2016, 17 особа (15 Ж и 2 М) је похађало различите професионалне едукације. У истом периоду у организацији је било пет волонтера (3 Ж и 2 М), као део Међународног волонтерског пројекта *Caschi Bianchi* (Беле кациге). То су млади са завршеним факултетом који желе да партиципирају својим знањима и вештинама активностима

организације и да упознају локалну културу, јер су углавном дипломирани политиколозиу домену међународних односа. Због тога пре свега уче српски језик, али и држе бесплатне часове италијанског језика за заинтересована удружења или појединце.

Организација је лиценцирана за пружање услуге *Помоћ у кући за одрасле и старије*. Ова услуга обухвата кућне посете и пружање подршке у свакодневним активностима у кући, одржавању личне хигијене, одржавању хигијене стана, узимању оброка итд. За кориснике код којих је то индиковано организује сеи подршка физиотерапеута. На крају 2016. године, 11 особа је било запослено на пружању ове услуге, а до краја 2017., тај број је порастао на 14.

Број корисника услуге *Помоћ у кући за одрасле и старије* је био:

2016. године - 130 корисника (87 жена и 43 мушкарца), од којих 61 (47%) није партиципирало у цени услуге;

2017. године - 150 (98 жена и 52 мушкарца), од којих 64 (43%) није партиципирало у цени услуге.

Поред тога, Caritas Ваљево носиоца је акредитованог програма обуке у области социјалне заштите – *Обука неговатељица за услугу Помоћ у кући намењену одраслим особама са менталним и интелектуалним потешкоћама – комплементарни програм обуке*. Организација редовно води и ажурира базу података о корисницима и испитује потребе корисника. Корисници су укључени у процес планирања нових услуга. Као део процеса планирања, Caritas Ваљево редовно ради SWOT анализу и обавља интерну евалуацију у складу са Законом о социјалној заштити, односно испитује задовољство корисника чак и више пута у току године, а анкетира и запослене. Извештај о задовољству корисника пруженом лиценцираном услугом доставља и Градској управи Ваљева.

Caritas Ваљево има потписане протоколе о сарадњи са: Општом болницом Ваљево – Службом за психијатрију, Центром за социјални рад Колубара и Друштвом за церебралну парализу. Организација је чланица републичке мреже пружалаца услуга социјалне заштите Сопеста. Комуникација и информисање јавности о сопственом раду обављају се путем медија, штампаних материјала (информатори, флајери), преко Facebook странице и сајта организације.

Табела 19: Најзначајнији пројекти Caritas-а Ваљево у периоду 2014-2016. година

Назив пројекта	Најзначајнији резултати пројекта
UPSTREAM 2 ²⁷	Покренута услуга Помоћ у кући у БИХ, Тузла, удружење Феникс Основано корисничко удружење Зрчак у Ваљеву
Професионализација сектора менталног здравља у Ваљеву у циљу квалитетнијег живота особа са интелектуалним сметњама	Услуга помоћ у кући доступна особама са интелектуалним и менталним потешкоћама. Дневни боравак доступан одрслим особама са интелектуалним сметњама.
За више солидарности према	Заједнички центар за социјални рад Солидарност за

²⁷Програм прекограничне сарадње СРБ и БИХ, размена искустава у области менталног здравља, увођење услуге Помоћ у кућу у удружењу Феникс у Тузли и оснивање корисничког удружења особа са аменталним сметњама у Ваљеву.

старима – кластер Колубарског округа за услугу Помоћ у кући	општине Љиг, Лајковац и Мионица лиценциран за услугу Помоћ у кући Услугу користило 116 корисника са наведене територије У свакој општини су усвојене одлуке о социјалној заштити, припадајући правилници за услугу ПУК и урађена методологија за учешће корисника у цени услуге
Развој одрживих услуга у заједници на подручју Западне Србије	Услуга Помоћ у кући унапређена са садржајима физиотерапеутске подршке у кући ради одржавања и унапређења корисника Садржаји Клуба ОСИ унапређени у квалитативном сегменту кроз радионичарске садржаје и инклузивне активности
Арка фарма	Успостављени услови на фарми за различите делатности: фарма јарића, фарма кока, рибњак шарана, пластеници

7.2.3.3. Друштво за церебралну парализу Ваљево

Друштво за церебралну парализу Ваљево је основан о још 80-тих година прошлог века, али је у току последњих петнаест година значајно повећало број чланова и њихово активно учешће у програмима и активностима Друштва.

Друштво има адекватне просторне и техничке капацитете, а ангажовано особље је у току претходне три године активно унапређивало своје компетенције учешћем на стручним едукацијама. Укупно су обухваћене 22 особе (21 Ж и 1 М). Води се база о стручном усваршавању особља. Друштво има 15 волонтера (11 Ж и 4 М). Улоге волонтера су: подршка у пружању услуга Друштва, активно учествовање у организацији инклузивних активности у заједници, учешће у превозу корисника на радионице, организована подршка члановима приликом одласка на рекреативне и културне догађаје.

Друштво за церебралну парализу је лиценцирани пружалац услуге *Лични пратилац детета*. Поред ове услуге, Друштво пружа и *нестандардизовану услугу Клуб за особе са инвалидитетом* предвиђену Одлуком о социјалној заштити града Ваљева, који путем јавног тендера финансира Градска управа.

Друштво за церебралну парализу води базу о корисницима, редовно испитује њихове потребе и корисници учествују у планирању услуга и њиховог садржаја. Организација такође у циљу планирања анализира сопствене капацитете и услове за рад и спроводи самоевалуацију. Организација нема потписане протоколе о сарадњи са локалним актерима социјалне заштите. Информисање и комуникација са корисницима се одвија преко сајт-а организације, Facebook профила, медија, али и усменом комуникацијом са грађанима, као и организовањем уличних акција.

Табела 20: Најзначајније програмске и друге активности Друштва за церебралну парализу у периоду 2014-2016. година

Назив активности	Најзначајнији резултати пројекта
Фестивал драмског стваралаштва особа са инвалидитетом (2013., 2014. и 2015. година)	Афирмисано културно (драмско) стваралаштво особа са инвалидитетом; изведено 15 жанровски различитих представ; остварена сарадња са различитим организацијама особа са инвалидитетом и уметничким удружењима и другим установама/организацијама.
Програмске активности под покровитељством Министарства за рада, запошљавање, борачка и социјална питања	Подршка психосоцијалном оснаживању особа са инвалидитетом: радионице психолошке подршке, креативне радионице, драмске радионице и припрема позоришних представа.
Програмске активности под покровитељством града Ваљева	Услуге дефектолога и физиотерапеута за особе са инвалидитетом; ажурирана база податка о члановима Друштва; припремљен накит за продајну изложбу итд.
Јавни радови за укључивање особа са инвалидитетом у свет рада	Реализоване разноврсне активности оснаживања особа са инвалидитетом. Привремено запослено 5 особа са инвалидитетом у Клубу ОСИ.

У току 2017. године, Друштво за церебралну парализу је имало 175 корисника својих пројектних и програмских активности:

Клуб особа са инвалидитетом *Корак напред* – 53 (30 жена и 23 мушкарца) у оквиру својих седам радионица: информатичка, за енглески језик, глумачка, креативна, спортско-реhabилитациона, психолошка, фото;

Лични пратилац детета – 6;

Пројекат *Активни на свим пољима* – 30;

Физикална терапија на терену – 14;

Рад дефектолога са члановима Друштва – 23;

Јавни рад *Из хобија у културни активизам* – 4;

Пројекат *С оне стране дуге* – 45.

7.2.3.4. Удружење Анђели чувари

Удружење Анђели чувари је основано 2000. године, а данас има преко 120 чланова/ица, велики број сарадника и волонтера. Удружење има одговарајући простор за рад и стручну базу. Располаже врло скромним бројем рачунара. Стручни тим Удружења посвећује велику пажњу усавршавању компетенција, тако да је у периоду 2014-2016. година пет чланица тима стекло виши ниво формалног образовања, а 11 (9 Ж и 2 М) је учествовало на различитим стручним семинарима, тренинзима и конференцијама. Води се ажурна база података о свим формама стручног усавршавања ангажованих у Удружењу.

Број волонтера је 93 (54 Ж и 39 М) и они учествују у раду као водитељи радионица, помажу у организовању хуманитарних акција, у организацији Новогодишње бајке (традиционалне дечје позоришне представе и подели новогодишњих пакетића).

Редовна програмска активност Удружења је Креативна радионица *Пиноккио* - целодневни боравак за децу предшколског узраста из социјално осетљивих породица. Корисници су 35-оро деце предшколског узраста из једнородитељских/ некомплетних породица, породица где су оба родитеља незапослена, деца са сметњама у развоју предшколског узраста, ромска деца итд.

Редовно испитују потребе корисника и укључују их у планирање нових активности. Сарађују у процесу планирања и са другим системима (социјална и здравствена заштита, образовање, локална самоуправа). У циљу праћења квалитета рада, обављају интерну евалуацију помоћу анкетних упитника за кориснике. Комуникацију са јавношћу најчешће обављају путем сопственог веб-сајта, конференцијама за медије, флајерима, учешћем у ТВ емисијама локалних ТВ станица и сл.

Табела 21: Најзначајнији пројекти Удружења Анђели чувари у периоду 2014-2017. година

Назив пројекта	Најзначајнији резултати пројекта
Помоћ Дечјој кући <i>Пиноккио</i> (2014., 2015., 2016., 2017.)	Директна помоћ корисницима – донирање различитих помагала, играчака, гардеробе итд., од стране Sweden International Humanitet
Заједно на путу ка бољем животу (2014)	Допринос инклузији деце са сметњама у развоју у редовне предшколске установе и школе. Подршка породицама деце са сметњама у развоју.
Боља будућност за децу из осетљивих група (2015) Подршка деци и родитељима (2016) Партнерством против сиромаштва за подршку у васпитно-едукативном раду са децом (2017)	Остварена материјална и социјална подршка за 35 деце из непотпуних породица у целодневном боравку <i>Пиноккио</i>
Социо-едукативне услуге у Инклузивном клубу <i>Пиноккио</i> (2015)	Реализоване различите креативне радионице за децу са сметњама у развоју. Унапређен стваралачки потенцијал деце са сметњама у развоју.
Дете+родитељ+васпитач=Квалитетно образовање (2017)	Реализован (пилотиран) савремени предшколски курикулум Програм пуне слободе (High Score Curriculum).
Новогодишња бајка (2014., 2015., 2016., 2017.)	Креирана забавна атмосфера за децу и подељени новогодишњи пакетићи (у просеку око 1350 пакетића сваке године).

7.2.3.5. Градска организација инвалида рада града Ваљево

Ова организација окупља особе које су стекле инвалидитет у току своје професионалне каријере. Располаже скромним просторним и техничким капацитетима. Ангажовани у организацији су активни на унапређивању сопствених компетенција, тако да је у протекле три године једна особа стекла виши ниво формалног образовања, а две су се усавршавале кроз стручне семинаре и друге обуке. Организација има четири волонтера (2 Ж и 2 М) који су укључени у разне активности за подстицање социјалне инклузије корисника. Основне активности организације су следеће: пројекти и радионице психосоцијалне подршке особама са инвалидитетом и инвалидима рада и њиховим

члановима породица; организовање излета, тематских вечери као и других видова дружења, уз посете активним удружењима у другим градовима Србије; услуге организовања и спровођења попушта и других повољности у набавци основних животних намирница и услуга; обилазак чланства у руралним срединама и утврђивање њихових потреба; унапређење друштвеног и правног статуса чланова удружења; ангажовање чланова у читалачки клуб, сликарски клуб итд. Организација има ажурну базу о својим корисницима, испитује њихове потребе и укључује их у систем планирања услуга и других активности. Такође, укључује и друге системе у планирање свог рада и има потписане протоколе о сарадњи са: Центар за социјални рад Колубара, Дом Здравља Ваљево, Матична библиотека Ваљево, Музеј Ваљево, ПИО фонд и Центар за културу Ваљево. Пројекте организације претежно подржава Градска управа Ваљево путем јавних конкурса за доделу средстава.

Табела 22: Најзначајнији пројекти Градске организације инвалида рада града Ваљево у периоду 2014-2016. година

Назив пројекта	Најзначајнији резултати пројекта
Пробуди се, време је (2016)	Квалитетна информисаност особа са инвалидитетом и инвалида рада и остале популације.
Квалитетно треће доба (2017)	Унапређењу друштвеног и правног статуса чланова удружења. Допринос подизању свести о специфичностима проблема ових особа.

7.2.3.6. Удружење глувих и наглувих Ваљево

Удружење располаже скромним просторним и техничким капацитетима за рад и има једну стално ангажовану особу и пет волонтера (3 Ж и 2 М) који су ангажовани на разним пословима, као што суучешће у припреми костима за драмско-пантомимске радионице и представе, брига се о реквизитима за представе; лакше текуће поправке опреме и намештаја, учешће у изради сценографије за представе, учешће у припреми спортских радионица и сл. Основне активности Удружења су: сервис подршке за глуве и наглуве особе – стручна, саветодавна и административно-техничка помоћ за остваривање права из области социјалне заштите, пензијско-инвалидског осигурања и др.; преводилачки сервис знаковног језика; драмско-пантомимска радионица; спортске игре и дружења; обележавање важних датума у области инвалидности итд. Имају ажурну базу о корисницима, испитују њихове потребе и укључују их у процес планирања. Интерну евалуацију врше чланови управног одбора удружења на својим састанцима и то два пута годишње -обављају разговор са запосленима и корисницима и добијају на увид финансијске и наративне извештаје. Имају подршку града Ваљево у финансирању редовних програмских активности.

У току 2017. године, Удружење је имало укупно 216 корисника својих пројектних и програмских активности:

Сервис подршке за глуве и наглуве особе – стручна, саветодавна и административно-техничка помоћ за остваривање права из области социјалне заштите, пензијско-инвалидског осигурања и др. – 60 особа;

Преводачки сервис знаковног језика – 29;
Драмско-пантомимска радионица – 15;
Учешће на фестивалу драме и пантомиме у организацији Савеза глувих и наглувих Србије – 18;
Сликарска радионица – 7;
Спортске игре и дружења – 36;
Учешће на такмичењу у шаху у организацији Спортског савеза глувих и наглувих Србије – 6;
Обележавање важних датума у области инвалидитета – 45.

7.2.3.7. Остале организације цивилног друштва

Општинска организација цивилних инвалида рата се бави различитим програмима подршке цивилним инвалидима рата и њиховим породицама, као што су: едукативни и психосоцијални програми подршке, бесплатна правна помоћ, служба подршке жртвама итд. Организација има добре просторне капацитет за рад, али низак ниво техничко-технолошке опремљености – немају приступ интернету. Ангажовани чланови организације су се у току претходне године стручно усавршавали и унапредили и формални и неформални образовни статус. Организација тренутно нема волонтера. Организација води евиденцију о корисницима, редовно утврђује њихове потребе и укључује их у процес планирања активности. У процесу планирања сарађује и са другим системима.

Табела 23: Реализованих услуге/активности ОО цивилних инвалида рата и корисници у 2017.

Назив услуга/активности у 2017.	Укупан број корисника	Жене	Мушкарци	Деца
Бесплатна правна помоћ	36	17	16	3
Служба подршке жртвама	55	32	18	5
Превенција страдања од заосталог експлозивног материјала – едукација о експлозивним ризицима	100			100
Оснаживање породица – теренске породичне едукације кућне неге пацијената	94	43	51	
Услуге кућне асистенције	30	12	18	-
Услуге одржавања личног простора ОСИ – чишћење, кречење, фарб	10	4	6	-
Услуге поправке ситних кућних апарата	20	14	6	-
Укупно	345	122	115	108

Удружење оболелих од мултипле склерозе Ваљева је део је део Друштва мултипле склерозе Србије и усмерено је напружање разних врста подршке својим члановима-корисницима и заступањем права особа са инвалидитетом. У току 2017. године, Друштво себавило разноврсним активностима: физиотерапеутске услуге на терену и помоћ у кући непокретним и тешко покретним члановима; радионице подршке члановима у којима се били ангажовани породични терапеут, социјални радник и психолог; креативно-радно окупационе радионице; округли сто уз учешће неуролога о новим лековима и методама у

лечењу мултипле склерозе и две трибине (о запошљавању особа са инвалидитетом, у сарадњи са националном службом за запошљавање и о правима особа са инвалидитетом из социјално-здравствене заштите).

У Ваљево постоје и друге организације цивилног друштва које пружају значајан допринос разноврсности сектора, али нису толико активне у области социјалне заштите.

7.2.3.8. *Црвени крст Ваљево*

Црвени крст Ваљево је хуманитарна организација, основана у складу са правилима и принципима међународног покрета и Статута националног друштва – Црвеног крста Србије. Своју делатност обавља на територији града Ваљево, као помоћни орган Владе и локалне самоуправе за спровођење јавних овлашћења и хуманитарна питања, у складу са програмом и мандатом Црвеног крста, а на основу Закона о Црвеном крсту Србије („Сл. гласник РС“, бр. 107/05).

Црвени крст Ваљево располаже адекватним простором за рад запослених, али неадекватним простором за рад са корисницима. Такође, располажу добром техничко-технолошком опремљеношћу. Организација води ажурну базу података о професионалном развоју запослених. Тренутно има 134 волонтера (89 жена и 45 мушкараца). Волонтери су укључени у све активности Црвеног крста (вршњачки едукатори, програмске активности: социјалне активности, прва помоћ, добровољно давалаштво крви, брига о старијим и другим осетљивим групама, промоција хуманих вредности и здравих циљева живота, превенција болести зависности).

Црвени крст Ваљево води базу података о свим корисничким групама, редовно се испитују потребе корисника и они се укључују у процес планирања. Такође је пракса да се у процес планирања укључују у други системи. Организација редовно, сваког месеца ради интерну евалуацију. Црвени крст Ваљево има потписане протоколе о сарадњи са Градском управом Ваљево и Предшколском установом *Милица Ножица*.

Главне активности Црвеног крста Ваљево:

Народна кухиња (500 корисника куваних obroка дневно, односно 126000 – 130000 годишње);

Инклузија – укључивање Рома у образовање – ПСП и Ромски вртић у Ромском насељу Балачка, од 2002. до 2014. године (обустављено због немогућности за испуњење стандарда у вези простора) – рађено уз подршку Црвеног крста Србије и Данског Црвеног крста;

Појединачне помоћи по захтевима угрожених – уз подршку Црвеног крста Србије и појединачних донација, ради се у континуитету из године у годину;

Прикупљање и дистрибуција остале помоћи за социјално угрожено становништво, базу (половна гардероба, инвалидска помагала и др.) ради се у континуитету из године у годину;

Брига о старијима – Програм реализован уз подршку Црвеног крста Србије и Шпанског црвеног крста, престао 2008.године због немогућности локалне самоуправе да обезбеди одрживост;

Истраживање положаја старијих на селу, у 2016.години, - за потребе Поверенице за заштиту равноправности Републике Србије – Бранкице Јанковић, уз асистенцију Црвеног крста Србије;

Истраживање положаје старијих у граду, у 2017.години, - за потребе Поверенице за заштиту равноправности Републике Србије – Бранкице Јанковић, уз асистенцију Црвеног крста Србије;

Превенција Трафикинга за потенцијално осетљиве циљне групе међу децом и омладином – ради се и даље у континуитету;

ПХВ – Промоција хуманих вредности под мотом „За доброту сваки дан је – добар дан“, програм Црвеног крста Србије за промоцију равноправности, борбу против дискриминације, насиља и др.;

Остале појединачне активности по препоруци и захтеву националног друштва – Црвеног крста Србије.

Према искуствима Црвеног крста Ваљево, посебно осетљиве групе грађана су: појединци и породице који су у „сивој зони сиромаштва“, јер не остварују право на законом прописане облике социјалне помоћи и заштите, а налазе се у стању акутне или сталне социјалне потребе; деца и млади; социјално осетљиве старије особе (које чине бројчано највећу осетљиву групу у Србији).

7.2.4. SWOT анализа организација цивилног друштва активних у области социјалне заштите

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добри просторни капацитети и техничка опремљеност ОЦД које су настале од 90-тих година XX века на даље („савремене“ ОЦД) ▪ Разумевање важности континуираног усавршавања људских ресурса ▪ Развијене способности прикупљања средстава за рад из различитих извора и путем пројеката ▪ Постоје ОЦД (углавном „савремене“) које су лиценцирани пружаоци услуга ▪ Значајан број ОЦД конкурише код ЛС за пројекте иновативних услуга/активности у социјалној заштити ▪ Све ОЦД имају волонтере ▪ Развијена сарадња са ЦСР, ЛС и ОЦД ▪ Све ОЦД испитују потребе корисника, анализирају своје капацитете и врше самоevaluацију 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Скромни просторни капацитети и техничка опремљеност ОЦД које су настале пре 90-тих година XX века („традиционалне“ ОЦД) ▪ Скромна знања и вештине прикупљања средстава код „традиционалних“ ОЦД (претежно ослањање на ЛС и ресорно министарство) ▪ Мали обим услуга/активности за чланове-кориснике који се понавља из године у годину ▪ Недостатак вештина припреме предлога пројеката за ЕУ и друге стране фондове ▪ Неке ОЦД се не укључују у партнерске пројекте, већ искључиво самостално конкуришу за средства ▪ Скромно информисање јавности од стране „традиционалних“ ОЦД

	<ul style="list-style-type: none"> ОЦД-пружаоци услуга имају протоколе о сарадњи са различитим релевантним установама Разноврсне и бројне услуге Црвеног крста Ваљево 	
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
С П О Љ А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> Актуелни законски оквир који омогућава плурализам пружалаца услуга социјалне заштите Разноврсне могућности конкурисања за средства ЕУ фондова и других фондова активних у Србији Спремност ЛС да подржи ОЦД - пружаоце услуга (јавни тендер) и ОЦД са иновативним предлозима у социјалној заштити (годишњи конкурс) Могућности професионалног усавршавања кроз акредитоване обуке у социјалној заштити Потребе корисника за услугама социјалне заштите које пружају ОЦД 	<ul style="list-style-type: none"> Актуелни минимални стандарди за пружање услуга имају врло високе захтеве у области структурних стандарда (простор, број запослених) Високи трошкови лиценцирања Пројектно финансирање не обезбеђује финансијску сигурност у раду Неке од значајних акредитовних обука се одвијају у местима далеко од Ваљева и проблем је обезбедити финансије Неразумевање појма социјалне инклузије од стране локалне заједнице и појединачни отпори и предрасуде према осетљивим групама корисника

8. Установе у области образовања и васпитања

Установе у области образовања и васпитања у Ваљеву су:

Предшколска установа Милица Ножица

16 основних школа²⁸

Шест средњих школа

8.1. Предшколска установа Милица Ножица

Предшколска установа *Милица Ножица* има укупно 11 објеката, од тога су два на сеоском подручју Ваљева. Укупна површина простора за боравак, игру и развој деце је 40400 м², од тога у Граду 38200 м², а у сеоском подручју 2200 м². У четири градска објекта број уписане деце је преко капацитета, а у два сеоска објекта број деце је испод капацитета. Опремљеност објеката дидактичко методичким средствима је у просеку добра, али би било пожељно да се унапређује.

Запослени стручни радници се континуирано стручно усавршавају, тако да је у периоду 2014-2016. година укупно 16 (15 Ж и 1 М) стекло виши ниво формалног образовања, а

²⁸Укључујући Музичку школу.

чак 80 (75 Ж и 5 М) је у истом периоду унапредило своје компетенције кроз акредитоване стручне семинаре. Установа има ажурну базу података о стручном усавршавању запослених. У установи има 31 волонтер (30 Ж и 1 М) и они обављају поједине активности у процесу васпитно-образовног рада са децом. Води се редовна база података о деци-корисницима, а у последњих годину дана установа је испитивала потребе породица деце²⁹. Такође, установа је у протекле две године радила анализу сопствених капацитета и могућности, али у процес планирања није укључивала друге системе. Интерна евалуација (самоевалуација) се радовно ради у складу са годишњим програмом рада и спроводи је Тим за самовредновање. Потписали су Протокол за заштиту деце од насиља у који су укључене све васпитно-образовне установе, здравствене установе, установе социјалног рада, органи правосуђа и полиције, невладин сектор као и локална самоуправа.

Табела 24: Предшколско В и О у Ваљево (извор: Статистика образовања РЗС)

Показатељ	Ваљево	Србија	Година
Број установа	1	334	(2016)
Број објеката	11	2682	(2016)
Број деце старости 0–3 године у предшколском васпитању и образовању	508	45234	(2016)
Обухват деце узраста 0–3 године предшколским васпитањем и образовањем (у %)	22.4	23.1	(2016)
Број деце узраста од 3 године до поласка у ППП ³⁰ у предшколском васпитању и образовању	1132	97262	(2016)
Обухват деце узраста од 3 године до поласка у ППП предшколским васпитањем и образовањем (у %)	43.9	42.1	(2016)
Број деце која похађају ППП	808	65794	(2016)

Обухват деце узраста 0 – 3 године (јаслени узраст) предшколским васпитањем и образовањем у Ваљево је за 0.7% нижи од републичког просека, али је обухват деце од навршене 3 године до поласка у ППП виши за 0.8% од републичког просека. Важно је напоменути да је обухват деце оба ова узраста у Србији низак и то сенарочито види у поређењу са развијенијим земљама. Показатељи за последњих неколико година указују да обухват на овим узрастима стагнира.

²⁹ Анкетирање родитеља у оквиру пројекта «Драмске игре и активности» на тему квалитета коришћења слободног времена родитеља са децом. Резултати су показали да се деца опредељују за електронске медије (интернет, телевизија,..) а ређе за игре улога са родитељима и читање књига.

³⁰ ППП – припремни предшколски програм

Табела 25: Деца из осетљивих група у Предшколској установи *Милица Ножица*

Група	Предшколски узраст						Укупно
	0-3 год.		4-5,5 год.		Преко 5,5 год.		
	Ж	М	Ж	М	Ж	М	
Деца са сметњама у развоју и инвалидитетом (укључујући децу која болују од тешких и дуготрајних болести)	2	11	8	15	3	15	54
Деца из породица корисника НСП (новчане социјалне помоћи)	1	3	2	4	1	2	13
Деца без родитељског старања	-	2	2	3	4	4	15
Ромска деца из неформалних насеља	-	2	11	8	8	7	36
Деца чији родитељи не плаћају трошкове боравка у предшколској установи	1	3	2	4	1	2	13
Деца из непотпуних породица	Укупан број : 178						
УКУПНО							309

Према процени саме установе, у последњем кварталу 2017. године укупно је било 309 деце из осетљивих група, од којих убедљиво највећу подгрупу чине деца из непотпуних породица (178). Следе деца са сметњама у развоју и инвалидитетом (54) и ромска деца из неформалних насеља (36).

8.2. Основне школе

Табела 26: Подаци о основном образовању у Ваљево (Извор: Статистика образовања)

Показатељи	Ваљево	Србија	Година
Број основних школа – матичне школе	16	1132	(2016)
Број основних школа – подручна одељења	36	2233	(2016)
Број ученика уписаних у основне школе – матичне школе:			
у ниже разреде (I – IV)	2771	224720	(2016)
у више разреде (V – VIII)	3230	260461	(2016)
Број ученика уписаних у основне школе – подручна одељења:			
у ниже разреде (I – IV)	289	40682	(2016)
у више разреде (V – VIII)	52	18769	(2016)
Нето стопа обухвата основним образовањем (у %)	99.3	95.8	(2016)
Ученици који завршавају 8. Разред основне школе	808	67806	(2016)
Нето стопа завршавања основне школе (у %)	97.5	94.8	(2016)
Стопа одустајања од школовања у основном образовању (у %)	0.4	0.6	(2016)

Из претходне табеле се види да у Ваљевоу има 16 основних школа и укупно 36 подручних одељења/јединица. Остварен је потпун обухват основношколским образовањем и васпитањем и стопа одустајања од школовања на овом нивоу је ниска (0.4). Према подацима доступним на порталу Министарства просвете, науке и технолошког развоја (www.opendata.mpn.gov.rs) који се односе на 13 школа, највише ученика има у три основне школе: Прва основна школа, ОШ Андра Савчић и ОШ Милован Глишић. Све три школе су лоциране на градском подручју Ваљева. Једна школа на градском подручју (ОШ Прота Матеја Ненадовић) нема физкултурну салу и две школе на сеоском подручју: ОШ Илија Бирчанин, Ставе и ОШ Милош Марковић, Доње Лесковице. Број књига по ученику се креће између 16 и 69 и у негативној је корелацији са бројем ученика.

Иако се инфраструктура школа унапређује, неке школе још увек немају потпуно адекватан простор за рад, Главни изазови су: недовољна укупна површина радног простора; непостојање кабинета за наставу или њихова неадекватна опремљеност; недостајуће физкултурне сале у мањем броју школа; дидактичко-методичка опремљеност итд.

Већина основних школа (али ипак не све) се бави испитивањем потреба ученика. Испитују се разне потребе, као што су: за уџбеницима; безбедност ученика у школи; безбедност ученика на интернету; задовољство ученика сарадњом са наставницима; потребе за ангажовањем ученика у ваннаставним активностима итд.

Основне школе, као и све друге образовно-васпитне установе обављају процес самоевалуације и у складу са прописима у образовању и имају тимове за самовредновање.

Према подацима из девет основних школа (56%), највећи број деце из осетљивих група је у следећим групама: деца са сметњама у развоју и инвалидитетом; деца чије су породице корисници новчане социјалне помоћи; ромска деца из неформалних и сиромашних насеља; деца из породица са ниским примањима које живе на ивици сиромаштва. Школе су у много мањем броју идентификовале децу у ризику од осипања из образовног система³¹, а то су групе о којима би, по правилу, требало да постоје подаци у школској документацији: деца са неповољном породичном ситуацијом (из једнородитељских породица, из породица са поремећеним односима, из породица у којима је један или оба родитеља озбиљно болестан итд.); деца са лошим успехом у школи; деца која су или која понављају разред; деца са великим бројем неоправданих изостанака са наставе; деца жртве или починиоци насиља; деца у сукобу са законом по другим основама и сл.

³¹Најчешћи ризици од осипања су наведени у складу са коришћеним радним дефиницијама у пројекту *Спречавање осипања ученика из образовног система Републике Србије* (УНИЦЕФ, МПНТР и др., 2104-2016).

Табела 27: Основни подаци о основним школама у Ваљеву, 2016.

Назив основне школе	Број ученика	Ж	М	Број наставн.	Број одељења	Издвојена одељења	Комбин. одељења	Фискул. сала	Број књига по ученку
Прва основна школа	987	519	468	66	40	2	2	Да	17.12
Владика Николај Велимировић	672	362	310	46	31	2	2	Да	24.15
Андра Савчић	953	487	466	65	41	2	1	Да	21.04
Нада Пурић	515	262	253	47	28	0	1	Да	29.13
Сестре Илић	728	376	352	56	32	0	0	Да	16.51
Милован Глишић	738	377	361	54	32	1	1	Да	19.77
Стеван Филиповић, Дивци	138	65	73	24	12	3	6	Да	38.24
Прота Матеја Ненадовић	198	108	90	34	19	4	6	Не	36.36
Милован Глишић, Ваљевска Каменица	169	84	85	30	14	6	6	Да	30.14
Илија Бирчанин, Ставе	159	82	77	30	17	4	4	Не	28.62
Милош Марковић, Доње Лесковице	98	50	48	24	12	5	7	Не	68.36
Здравко Јовновић, Поћута	96	45	51	20	10	2	4	Да	69.79
Драгољуб Илић, Драчић	141	77	64	25	12	3	4	Да	42.55
Десанка Максимовић	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Свети Сава, Попучке	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Музичка школа Михајло Грбић (осн. школа)	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Извор: www.opendata.mpn.gov.rs

8.3. Средње школе

Табела 28: Подаци о средњошколском образовању у Ваљеву

Показатељи	Ваљево	Србија	Година
Број средњих школа	6	508	(2016)
Број ученика уписаних у средње школе	3575	250011	(2016)
Обухват деце средњим образовањем (у %)	-	89.8	(2016)
Број ученика који завршавају средњу школу	925	64425	(2016)
Стопа завршавања средње школе	-	90.1	(2016)
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању	1.2	1.1	(2016)

Извор: Статистика образовања РЗС

Табела 29: Основни подаци о средњим школама у Ваљеву, 2016.

Назив средње школе	Број ученика	Ж	М	Број наставн.	Број одељења	Број књига по учен.
Ваљевска гинмазија	720	267	453	75	28	24.39
Економска школа Ваљево	843	315	528	92	35	20.09
Медицинска школа Др Миша Пантић	670	517	153	91	23	10.91
Техничка школа	890	717	173	85	34	18.07
Пољопривредна школа са домом ученика Ваљево	585	303	282	56	23	15.81

Извор: www.opendata.mpn.gov.rs

Музичка школа *Михајло Грбић* као своје делатности има основно образовање и средње стручно образовање. У 2016/2017. години је уписано 465 ученика у основну школу (од тога 10 ванредних) и 53 ученика у средњу школу (од тога 1 ванредни). Школа има и одељење у Лајковцу. На нивоу основне школе, највеће интересовање је за клавир, виолину/виолу и хармонику, а на нивоу средње школе, за виолину и хармонику³².

Ученички парламенти средњих школа су активни у друштвено-хуманитарним активностима, превенцији нежељених, лоших стилова живота и едукацији о здравим стиловима, превенцији интернет насиља и сл.

Средње школе испитују потребе ученика, а садржај и врста тог испитивања варира од школе до школе. Један од позитивних примера је анализа изостајања ученика Економске школе и испитивање потребних мера за спречавање осипања ученика из школе. Циљ је био да се смањи осипање и рано напуштање школе кроз ефикасну превенцију и интервенцију на нивоу школе. Резултати су показали да је неопходно побољшати систем каријерног вођења како би ученик препознао своје способности и жеље, ускладити политику уписа са потребама тржишта рада и израдити систем помоћи и подршке

³²Према: Информатор о раду, доступно на: www.muzika.edu.rs

ученицима под ризиком од раног напуштања школовања и његово примењивање кроз индивидуални саветодавни рад, сарадњу са родитељима и путем допунске наставе.

Средње школе су, као и друге установе образовања и васпитања, у обавези да раде интерну евалуацију, тако да то и спроводе и имају интерне тимове за самовредновање.

Табела 30 на следећој страни приказује број и структуру осетљивих група деце по нивоима образовања и васпитања. Као што се може видети, укупно је идентификована 946 такве деце у Предшколској установи и основним школама (309 у Предшколској установи и 637 деце у основним школама). У средњим школама је број деце из осетљивих група које су идентификовале саме школе врло мали - укупно 22. Табела такође показује да су обухваћене различите групе осетљиве деце: деца са сметњама у развоју и инвалидитетом (укључујући децу са тешким и дуготрајним болестима); деца из породица корисника новчане социјалне помоћи; деца без родитељског старања; ромска деца из неформалних насеља; деца у ризику од осипања из образовно-васпитног система; деца чији родитељи не плаћају трошкове боравка у предшколској установи; деца из непотпуних породица; деца из непотпуних породица (разведени родитељи) и деца без једног родитеља; деца из многочланих породица (са ниским приходима); деца из породица ниског социјалног статуса; треће дете (које добија бесплатне уџбенике МПНТР).

Табела 30: Подаци о броју деце из осетљивих група у установама образовања и васпитања на крају 1. полугодишта шк. 2017/2018. године(Извор: установе образовања и васпитања у Ваљеву)

Назив установе	Предшколски узраст										Основношколски узраст		Средњошколски узраст	
	0-3 год.		4-5,5 год.		Преко 5,5 г.		Млађи разреди (1. до 4.)		Старији разреди (5. – 8.)		Ж	М		
	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М				
Деца са сметњама у развоју и инвалидитетом (укључујући децу која болују од тешких и дуготрајних болести)	2	11	8	15	3	15	35	43	44	61	1	7		
Деца из породица корисника НСП (новчане социјалне помоћи)	1	3	2	4	1	2	52	56	41	47	/	1		
Деца без родитељског старања	/	2	2	3	4	4	6	8	8	7	7	4		
Ромска деца из неформалних насеља	/	2	11	8	8	7	20	30	6	36	/	/		
Деца у ризику од осипања из образовно-васпитног система							8	10	15	11	/	2		
Деца чији родитељи не плаћају трошкове боравка у предшколској установи	1	3	2	4	1	2								
Деца из непотпуних породица (разведени родитељи) и деца без једног родитеља	Укупно: 178						3	2	4	2	/	/		
Деца из многочланих породица (са ниским приходима)							1	1	2	/	/	/		
Деца из породица ниског социјалног статуса							15	15	10	12	/	/		
Треће дете (које добија бесплатне удебенике од МПНТР)							11	9	3	3	/	/		
УКУПНО према УЗРАСТУ и полу:	4	21	25	34	17	30	151	174	133	179	8	14		
У К У П Н О предшколско и основношколско О и В:	309						637				22			
													Укупно средње школе:	

8.4. SWOT анализа установа у области образовања и васпитања

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Висок обухват предшколске деце ППП ▪ Објекти Предшколске установе у сеоској средини ▪ Структура образовних профила која одговара интересовањима ученика ▪ Претежно добри просторни капацитети у свим О-В установама ▪ Стручан васпитачки и наставнички кадар који се професионално усавршава ▪ Периодично испитивање потреба породица предшколске деце и ученика ▪ Активни ученички парламенти ▪ Развојно планирање и самовредновање 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Низак обухват деце раног узраста (од 0 до поласка у ППП) предшколским васпитањем и образовањем ▪ Скромна укљученост сеоске деце у предшколско васпитање и образовање ▪ Изазови у опремању О-В установасавременим игровним, наставним – дидактичко-методичким средствима и техничком опремом ▪ Изазови у опремању техничким средствима ▪ Изазови савременог приступа учењу на раном узрасту ▪ Изазови у коришћењу савремених, активних метода учења ▪ Слабо укључивање других система у процес планирања
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
С П О Љ А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Постоји званична национална стратегија у области образовања до 2020. године са Акционим планом ▪ Инклузија као званична образовна политика државе ▪ Нови законодавни оквир у образовању (развијање компетенција и сл.) ▪ Подстицаји сарадњи и партнерству са родитељима/породицом ▪ Постојање већег броја разрађених програма превенције ▪ Могућности сарадње и партнерства са другим секторима (социјална заштита, здравство, сектор безбедности и сл.)у превенцији нежељених понашања и активности у О-В установама 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Низак ниво разумевања важности раног укључивања детета у предшколско васпитање и образовање ▪ Релативно ниско вредновање образовања и образованости као друштвене вредности ▪ Отпори образовној инклузији у самом О-В систему и широј заједници ▪ Предрасуде према деци/ученицима који су по било којој карактеристици другачији ▪ Неразумевање улоге образовања као систем који превенира озбиљније друштвене проблеме ▪ Судар „стarih“, традиционалних и савремених схватања образовања у пракси ▪ Неразвијеност партнерства и мреже сарадње између различитих сектора

9. Здравствене установе

9.1. Основни показатељи здравственезаштите у Ваљеву

Табела 31: Здравствена заштита у Ваљеву у 2016. години

Показатељи	Ваљево	Србија	Година
Број лекара	308	20054	(2016)
Број лекара на 1 000 становника	3.5	2.8	(2016)
Лекари – здравствена заштита деце (на 1 000 становника)	1.5	1.5	(2016)
Лекари – здравствена заштита школске деце и омладине (на 1 000 становника)	1.0	0.7	(2016)
Лекари – здравствена заштита одраслог становништва (на 1 000 становника)	0.6	0.7	(2016)
Стоматолози – стоматолошка заштита деце, школске деце и омладине (на 1 000 становника)	0.7	0.7	(2016)
Лекари – здравствена заштита жена (на 1 000 становника)	0.18	0.18	(2016)
Обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом (у %)	64.8	77.2	(2016)
Обухват трудница патронажним посетама (број)	0.5	0.9	(2016)
Број оболелих од туберкулозе	12	837	(2016)
Инциденција туберкулозе (на 100 000 становника)	14	12	(2016)
Процент деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота (у %)	96.2	94.1	(2016)
Процент деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци живота (у %)	83.7	81.0	(2016)

Извор: Институт за јавно здравље Србије

Према подацима из претходне табле, здравствена заштита у Ваљеву је у просеку на нивоу републичког просека, сем кад је у питању обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом (64.8% у Ваљеву у односу на републички просек од 77.2%), обухват трудница патронажним посетама (0.5 у Ваљеву, а у целој Србији је 0.9). Процент обавезне вакцинације деце овде наведеним вакцинама до 18 месеци је нешто виши од просека за Србију. Број лекара на 1000 становника и број лекара у здравственој заштити школске деце и омладине је такође виши од републичког просека.

9.2. Здравствене установе у Ваљеву

Установе јавног здравља у Ваљеву су:

Дом здравља Ваљево;
Општа болница Ваљево;
Завод за јавно здравље Ваљево.

Поред њих, постоји и ради приватни Дом здравља Хемикал.

Према подацима Завода за јавно здравље за 2016. годину³³, који приказују поређење 2001. и 2016. године, број запослених у здравственим установама Ваљева је био следећи (табела 32 и табела 33).

Табела 32: Запослени у здравственим установама у Ваљеву у 2001. и 2016. години

Установа	Укупно 2001.	Укупно 2016.	Здрав. радници и здрав. сарадници				Немедицински/ админ. радници			
			%		број		%		број	
			2001	2016	2001	2016	2001	2016	2001	2016
Дом здравља Ваљево	409	348	80.00	80.46	327	280	20	19.54	82	68
Општа болница Ваљево	1316	1202	69.00	78.70	914	946	31	21.30	402	256
ЗЈЗ ³⁴ Ваљево	63	63	71.00	65.08	45	41	29	34.92	18	22

Табела 33: Запослени здравствени радници у здравственим установама у Ваљеву у 2001. и 2016. години

Установа	година	Лекари				Стома-толози	Мед. Сестре/ техничари	Зуб. техничари	Остало
		Укупно	Општа медиц.	На специј.	Спец.				
Дом здравља Ваљево	2001	67	14	11	42	35	203	18	/
	2016	86	11	13	62	22	140	29	/

³³Анализа здравственог стања становништва Колубарског округа за 2016.

http://www.zzizvaljevo.co.rs/Dokumenta/ZdravstvenoStanje/ZdravstvenoStanje_2016.pdf

³⁴ ЗЈЗ – Завод за јавно здравље

Општа болница Ваљево	2001	219	28	33	158	/	648	/	42
	2016	211	23	23	165	/	679	/	44
ЗЈЗ Ваљево	2001	9	1	3	5	/	14	/	17
	2016	9	1	/	8	/	16	/	20

Дом здравља Ваљево пружа разноврсне здравствене услуге у области примарне здравствене заштите у Дом здравља, 12секторских амбуланти и четири здравствене станице (према подацима из Извештаја о раду Дома здравља у 2017. години).

У Дому здравља Ваљево развијена су бројна *саветовалишта* што од великог значаја за здравствену и социјалну превенцију. **Развојно саветовалиште** функционише од октобра 2007. године у Дечјем диспанзеру, са основним циљем да благовремено идентификује децу са факторима ризика по развој, као и да обезбеди њихову интензивну контролу/праћење развоја и стимулативан третман. Стручни тим саветовалишта чине педијатар, клинички психолог, дефектолог, логопед и медицинска сестра. У оквиру Школског диспанзера функционише **Саветовалиште за младе**, у чији рад су укључени сви педијатри, психолог Дома здравља Ваљево и медицинска сестра, а у оквиру Саветовалишта раде: *Саветовалиште за репродуктивно здравље*, *Саветовалиште за болести зависности* и *Саветовалиште за психосоматске поремећаје и исхрану*. Дом здравља организује **Школу за психофизичку припрему трудница и Школу за труднице и родитељство** као двомесечна припрема будућих мајки за порођај и прве кораке бриге о новорођенчету. Спроводи се кроз тимски рад гинеколога, педијатра, психолога, стоматолога и патронажних сестара, у форми радионичарског рада. Од 2014. године ради **телефонско Саветовалиште Деца Србије** – саветовање родитеља у вези са растом и развојем деце након отпуста новорођенчета и мајке из породицишта, а од 2016, функционише **Саветовалиште за исхрану одојчета**. Служба за заштиту жена – гинекологија, обавља саветодавни рад кроз своје свакодневне активности. У оквиру Центра за превенцију, функционишу **Саветовалиште за превенцију дијабетеса** и **Саветовалиште за правилну исхрану**.

Из података Дома здравља о извршеним здравственим услугама **Службе поливалентне патронаже** по врстама здравственог осигурања од 01.01.2016. до 01.01.2017. види се разноврсност и бројност пружених услуга (укупан број корисника: 12269; укупан број контаката са корисницима: 21168).

Дом здравља Ваљево

**Извршене здравствене услуге по врстама здравственог осигурања у периоду од
01.01.2016. до 01.01.2017.**

Служба поливалентне патронаже

Шифра услуге	Назив услуге	Матични завод	Остале филијале	Остале врсте осигурања	Укупно	Број пацијената
1000033	Посета патронажне сестре новорођенчету и породиљи	3701	72	5	3778	768
1000041.10	Посета одојчету-поновна 6-11 мес.	244	4	0	248	224
1000041.11	Посета одојчету са ризиком-прва 1-2 мес.	3	0	0	3	3
1000041.12	Посета одојчету са ризиком-поновна 1-2 мес.	6	0	0	6	4
1000041.13	Посета одојчету са ризиком-прва 3-5 мес.	6	0	0	6	6
1000041.15	Посета одојчету са ризиком-прва 6-11 мес.	7	0	0	7	7
1000041.16	Посета одојчету са ризиком-поновна 6-11 мес.	14	0	0	14	13
1000041.17	Посета малом детету-1-2 год.	432	1	2	433	407
1000041.18	Посета малом детету-4 год.	334	2	0	336	324
1000041.19	Посета одраслом становништву (19 и више година)	6751	13	2	6766	5635
1000041.21	Посета оболелим од психоза	4	0	0	4	4
1000041.22	Посета оболелим од малигних обољења	12	0	0	12	11
1000041.23	Посета оболелим од шећерне болести	88	0	0	88	85
1000041.24	Посета оболелим од шећерне болести-на инсулину	59	0	0	59	53
1000041.26	Посета оболелим од мишићне дистрофије	1	0	0	1	1
1000041.29	Посета особама са инвалидитетом и ментално ометеним у развоју	17	0	0	17	16
1000041.3	Посета трудници са ризиком-прва	7	0	0	7	7
1000041.30	Посета по налогу лекара-прве	160	0	0	160	158
1000041.31	Посета по налогу лекара-поновне	15	0	0	15	15

1000041.32	Посета труднице-прва	388	5	0	393	370
1000041.33	Посета труднице-поновна	26	0	0	26	25
1000041.4	Посета трудници са ризиком-поновна	4	0	0	4	4
1000041.5	Посета одојчету-прва 1-2 мес.	132	0	25	157	157
1000041.6	Посета одојчету-поновна 1-2 мес.	5	0	0	5	5
1000041.7	Посета одојчету-прва 3-5 мес.	293	1	12	306	305
1000041.8	Посета одојчету-поновна 3-5 мес.	79	1	3	83	78
1000041.9	Посета одојчету -прва 6-11 мес.	132	2	0	134	131
1000207.1	Здрав. васп. рад у малој групи	2409	16	6	2431	2042
1000207.2	Здрав. васп. рад у великој групи	454	4	0	458	413
1000207.4P	Изложба	195	5	1	201	180
1000207.5P	Организациони састанак	150	0	0	150	106
1000215	Индивидуално здравствено-васпитни рад	3563	12	13	3588	2856
1000215-T	Индивидуално здравствено васпитни рад-телефонско саветовалиште Деца Србије	1243	25	5	1273	1122
					21169	

Укупан број лица	12269
Укупан број контаката	21168

Дом здравља Ваљево посвећује пажњу стручном усавршавању запослених, тако да је у 2012. години формирао посебну јединицу **Едукативни центар** са адекватним радним простором и савременом техничком опремом. Едукативни центар се бави акредитацијом програма континуиране медицинске едукације и реализацијом програма за лекаре, медицинске сестре и здравствене техничаре, као и здравствене сараднике, запослене у Дому здравља Ваљево. У току 2017. године, Дом здравља је добио акредитацију за осам програма стручног усавршавања здравствених радника. Од формирања Едукативни центар је омогућио реализацију преко стотину програма интерне и екстерне КМЕ (семинари, курсеви, стручни састанци) за своје запослене, у циљу прикупљања потребних бодова за обнову лиценце код надлежне коморе.

У протекле три године³⁵, установа је била укључена у различите пројекте унапређења и побољшања здравствене заштите. Неки од њих су: Повећање доступности здравствене заштите особама старијим од 65 година живота у руралним насељима територије града Ваљево; национални програми скрининга различитих канцерогених обољења; Програм превенције хроничних незаразних болести; Програм доступности здравствене заштите у удаљеним сеоским подручјима итд.

Пројекат Дома здравља **Повећање доступности здравствене заштите особама старијим од 65 година живота у руралним насељима територије града Ваљево**, се реализује од 2014. године. У периоду 2014-2016, укупно је обухваћено 609 корисника, од тога 404 старијих од 65 година, а 205 млађих од 65 година (углавном су у питању особе које немају регулисано здравствено осигурање). Код 518 корисника у питању је био први преглед, код 91 контролни преглед. Обављене су 24 кућне посете непокретним корисницима. Пројекат је реализован и у току 2017. године.

Општа болница Ваљево је јединствена функционална и организациона целина која обавља специјалистичко-консултативну и стационарну здравствену делатност на секундарном нивоу здравствене заштите на подручју Колубарског округа. Општа болница Ваљево има већи број организационих јединица и пружа здравствену заштиту особама свих узраста оболелим од разних врста болести. С обзиром да поседује значајну медицинску опрему, Општа болница Ваљево пружа здравствене услуге и ван Колубарског региона. Установа има 21 стручно-медицинску службу и техничку службу.

Завод за јавно здравље Ваљево у оквира своје делатности између осталог: прати, процењује и анализира здравствено стање становништва и извештава надлежне органе и јавност; прати и проучава здравствене проблеме и ризике по здравље становништва; предлаже елементе здравствене политике са мерама и активностима намењеним очувању и унапређењу здравља становништва; врши информисање, образовање и обуку становништва за бригу о сопственом здрављу; врши процену ефикасности, доступности и квалитета здравствене заштите; планира развој стручног усавршавања здравствених радника и здравствених сарадника; подстиче развој интегрисаног здравственог информационог система; врши примењена истраживања у области јавног здравља; сарађује и развија партнерство у друштвеној заједници на идентификацији и решавању здравствених проблема становништва; обавља социјално-медицинску, хигијенско-еколошку, епидемиолошку и микробиолошку здравствену делатност; координира, усклађује и стручно повезује рад здравствених установа из Плана мреже за Колубарски округ; сарађује са другим здравственим установама на територији Колубарског округа, као и са надлежним органима локалне самоуправе и другим установама и организацијама од значаја за унапређење јавног здравља итд..

Радни простор и опрема Завода су на високом нивоу и омогућавају несметано бављење основном делатношћу. Запослени у Заводу се континуирано стручно усавршавају, тако да су у протекле три године, три запослене стекле виши ниво формалног образовања, а 39 запослених (27 Ж и 12 М) су похађали акредитоване семинаре, о чему постоји ажурна база

³⁵ Извор: Извештај о раду и пословању Дома здравља Ваљево за период 01.01.2015.-31.12.2015. године, доступно на: <http://www.dzvaljevo.rs/download/izvesaj-o-radu-2015.pdf>

података. Рад се одвија кроз неколико служби/организационих јединица: Центар за микробиологију, Центар за контролу и превенцију болести, Центар за хигијену и хуману екологију и Центар за промоцију здравља, анализу, планирање и организацију здравствене заштите, са информатиком и биостатистиком у здравству.

Корисничке групе које Завод види као посебно осетљиве су: труднице, дојиље, жене генеративног доба; новорођенчад, одојчад, предшколска деца; школска деца; особе старије од 65 година; особе са инвалидитетом, мигранти и ЛГБТ популација. Потребне корисника се испитују и добијени резултати анализирају у циљу испитивања квалитета рада. Укључују и друге системе у процес планирања, а интерну евалуацију раде редовно на шестомесечном и годишњем нивоу. Имају потписане протоколе о сарадњи са: домовима здравља са територије Колубарског округа, Приватни домом здравља *Хемикал*, Асоцијацијацијом *Дуга* из Шапаца.редовно информишу јавност о свом раду преко промотивно-здравствених догађаја, локалних медија и веб-сајта установе.

9.3. SWOT анализа здравствених установа

	СНАГЕ	СЛАБОСТИ
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добри просторни капацитети ▪ Добра опремљеност савременом медицинском опремом и њено континуирано унапређивање ▪ Високо стручни људски ресурси који се континуирано стручно усавршавају ▪ Примена савремених начина комуникације са пацијентима (електронско заказивање прегледа и сл.) ▪ Развијеност великог броја различитих саветовалишта у Дому здравља ▪ Едукативни центар при Дому здравља ▪ Регионални карактер рада Опште болнице и Завода за јавно здравље ▪ Постојање функционалних протокола о сарадњи са медицинским, немедицинским установама и ОЦД-има ▪ Укљученост у пројекте унапређења здравствене заштите 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Скроман број медицинског особља са средњом стручном спремом у Дому здравља ▪ За трећину мањи број стоматолога него 2001. године ▪ Оптерећеност запослених ▪ Дуже чекање пацијената на услугу ▪ Повремено неодговарајућа комуникација са пацијентима
	МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
С П О Љ А Ш Њ Е	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Законски оквир у здравственој заштити ▪ Протоколи о поступању у различитим ситуацијама ▪ Могућности конкурисања за средства из ЕУ и других фондова за унапређење здравствене заштите ▪ Подршка локалне самоуправе 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Уредба о ограничавању запошљавања у јавном сектору ▪ Скромне зараде у здравству у односу на обим посла и одговорност ▪ Ограничена финансијска средства за додатно опремање и стручно усавршавање ▪ Недовољна заинтересованост

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Развијени акредитовани програми обуке у здравству ▪ Примена нових технологија ▪ Медијска подршка 	<ul style="list-style-type: none"> становништва за превенцију ▪ Неповерење у систем јавног здравства код дела становништва ▪ Демографске промене („старењ Града“)
--	--

10. Закључци и препоруке

- Запослени у установама и ОЦД у области социјалне заштите, ангажовани на пројектима и волонтери у ОЦД, показују висок ниво интересовања за стручно усавршавање. У наредном периоду, стручно усавршавање би требало да укључује не само развој и унапређивање специфичних стручних знања, већ и развој компетенција у области управљања пројектним циклусом у складу са ЕУ моделом, укључујући праћење (мониторинг) и вредновање (евалуацију) постигнућа.
- Јавни сектор (локална самоуправа и Центар за социјални рад) се мање баве испитивањем потреба корисника, него ОЦД. Убудуће би то требало да редовно, бар једном годишње ради Центар за социјални рад као централна установа социјалне заштите. Плански приступ у социјалној заштити може да буде успостављен само уколико се планирање развоја и унапређења услуга заснива на испитаним потребама потенцијалних корисника.
- Од свих услуга које су превиђене Одлуком о социјалној заштити града Ваљева (укупно девет услуга), две услуге су још у процесу лиценцирања: Ургентни смештај за одрасла и остареле лица и Привремени смештај жртва породичног насиља у прихватилиште – смештај у сигурну кућу.
- С обзиром да су у процесу лиценцирања услуге социјалне заштите структурни стандарди (нарочито број запослених стручних радника) највећи изазов са којим се потенцијални пружаоци суочавају, неопходно је да се то питање решава кроз сарадњу и партнерство различитих актера социјалне заштите на локалном нивоу (локалне самоуправе, ЦСР, ОЦД итд.).
- Кориснике услуга социјалне заштите је потребно укључити у цео циклус пружања услуге – од испитивања потреба за њеним развојем, до парћења пружања услуге и вредновања њеног квалитета. У том циљу значајно је развијати савете корисника као тела која сетиме баве, где год је то могуће.
- Неопходно је да се успоставе јасне процедуре за притужбе и похвале корисника услуга социјалне заштите и поступање у вези њих.
- Неопходно је да сеунапреди праћење (мониторинг) и вредновање (евалуација) услуга социјалне заштите, односно да се пружаоци услуга едукују за те процесе и да се они доследно спроводе, уз периодично укључивање локалне самоуправе у процесу спољашњег вредновања. Пошто постоје неки позитивни примери на локалном нивоу (Caritas Ваљево), могу се поделити стечена искуства.
- Један од кључних задатака у будућем развоју социјалне заштите је партнерство између разних актера, нарочито на пројектном нивоу и умрежавање – формирање формализоване и оперативне мреже сарадње свих релевантних установа и организација које доприносе социјалној заштити, на челу са локалном самоуправом.

- У установама образовања и васпитања неопходна је боља и свеобухватна идентификација потреба деце/ученика и њихових породица, сагледавање потенцијалних ризика и развијање превентивних програма. За сада, у овим установама може да се говори претежно о превентивним активностима.
- За децу/ученике и њихове породице које су већ под утицајем фактора ризика, потребно је развијање интервентних програма у образовању и васпитању који би били део редовног рада установа.
- Велики је значај саветодавних услуга у заједници и важно је да се и даље пружа подршка постојећим саветовалиштима и у социјалној и у здравственој заштити, као и да се подржава развијање нових, интегралних саветодавних услуга заснованих на потребама различитих група корисника.

11. Корисници социјалне заштите

Према подацима из годишњих извештаја Центра за социјални рада Колубара за 2014., 2015. и 2016. годину, укупан број корисника на евиденцији ове установе је континуирано растао (табела 34). У 2017., укупан број корисника је био 2233, односно само око 22% корисника из 2016. године.

У структури деце-корисника на евиденцији Центра (табела 35), као најбројнија у периоду 2014-2016 се издвојила група деце чије су породице корисници НСП и других материјалних давања. Број ове деце се у 2017. годинисмањо на 477, са 1426 у 2016. години.

Најбројније групе деце-корисника су деца са проблемима понашања, деца чији се родитељи споре око вршења родитељског права и деца – жртве насиља. Овај тренд се углавном задржао у току периода 2014-2017.

Кад су у питању одрасли корисници на евиденцији Центра за социјални рад (табела 36), у периоду 2014-2017, по бројности доминирају материјално угрожене особе – 2710 (2014.), 2826 (2015.) и 6059 (2016.). Број одраслих материјално угрожених је у 2016. години забележио нагли пораст за више од два пута. У 2017. години забележен је велики пад броја одраслих материјално угрожених особа на свега 67.

Број одраслих ОСИ је био висок и запажао се његов постепен раст – од 495 (2014.) до 542 (2016.). У 2017. години на евиденцији ЦСР је било 308 ових особа.

Из табеле 39 види се значајан број пријава насиља у породици и партнерским односима у току 2017. године – 594, а табела 40 указује на доминацију физичког и психичког насиља над женама (458 случајева насиља над женским особама различите старосне доби) као форме испољавања насилног понашања. Из табеле 41 се запажа да као подршка жртвама насиља доминира пружање материјалне, правне и стручно-саветодавне подршке жртвама у ЦСР (308). Центар за социјални рад је у току 2017. године поднео 652 обавештења тужилаштву и полицији о насиљу у породици и партнерским односима.

Табела 42 приказује број Рома на евиденцији ЦСР у периоду 2015-2016. година. У 2016. Години, тај број је више него душло повећан у односу на 2015., док се у 2017., бележи драстичан са 1731 у 2016., на 558 у 2017. години.

Сва евидентирана смањења броја корисника из различитих осетљивих група су резултат доследне примене Intergal програма која је довела до претходно наведених промена у броју корисника.

Из табеле 43 види се остваривање права из социјалне заштите која се финансирају по Одлуци о социјалној заштити града Ваљева, у 2015. и 2016. години. У овом периоду запажен је значајан пораст корисника једнократне новчане помоћи – број корисника у 2016. години је био за 15% већи од броја корисника у 2015. години.

Табела 34: Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији у 2014., 2015, 2016. и 2017. години, по старости и полу³⁶

Корисници по узрасту	Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2014. - 31.12.2014.)			Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2015. - 31.12.2015.)			Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2016. - 31.12.2016.)			Број корисника на активној евиденцији у току извештајног периода (01.01.2017. - 31.12.2017.)		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
Деца (0-17)	657	510	1167	671	520	1191	1172	975	2147	435	347	782
Млади (18-25)	82	83	165	101	90	191	384	275	659	99	62	161
Одрасли (26-64)	1578	1689	3267	1730	1697	3427	3631	3021	6652	449	549	998
Старији (65 и више)	281	298	579	295	303	598	343	271	614	128	164	292
Укупно	2598	2580	5178	2797	2610	5407	5530	4542	10072	1111	1122	2233

Табела 35: Корисничке групе деце у 2014., 2015. и 2016. години

Корисничке групе деце	2014	2015	2016	2017
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	79	79	72	80
Деца жртве насиља и занемаривања	56	89	107	108
Деца са неадекватним родитељским старањем	/	/	58	30
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	/	164	163	187
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	202	131	186	186
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	431	693	1426	477
Деца ОСИ	79	91	86	94

³⁶Извор података за табеле 32, 33, 34 и 35: годишњи извештаји Центра за социјални рад *Колубара* достављених Републичком заводу за социјалну заштиту (Excel формат)

Деца у поступцима: одређивања личног имена, сагласност за малолетнички брак, сагласност за располагање имовином	/	/	14	5
Деца у поступцима располагања имовином	/	/	14	18
Деца у поступцима сагласност за малолет. брак	/	/	/	0
Деца жртве трговине људима	0	0	0	0
Деца страни држављани без пратње	0	0	0	0
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0	0	0	0
Деца повратници/из реадмисије	20	34	0	15
Остала деца	94	0	45	60

Табела 36: Број пунолетних корисника у ЦСР по корисничким групама у 2014., 2015. и 2016. години

Корисничке групе	2014	2015	2016	2017
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	340	359	756	240
Особе које се споре око вршења родитељског права	/	/	200	126
Особе са инвалидитетом	495	537	543	308
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	151	164	274	25
Особе које имају потребе за домским смештајем и другим услугама социјалне заштите у локалној заједници	4	19	16	21
Материјално угрожене особе	2710	2826	6059	67
Страни држављани и лица без држављанства у потреби за социјалном заштитом	0	0	0	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0
Бескућници	/	/	5	2
Остали	311	333	122	7

Табела 37: Број корисника дневних услуга у заједници (према евиденцији ЦСР)

Врста услуге	2014.	2015.	2016.	2017.
Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју	7	0	7	0 ³⁷
Дневни боравак за децу и младе са телесним инвалидитетом		8	0	
Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању (у сукобу са законом, родитељима, школом итд.)		0	0	0
Дневни боравак за одрасле са инвалидитетом	0	0	0	0
Дневни боравак за старије	0	0	0	0
Помоћ у кући за децу и младе са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	0	0	/
Помоћ у кући за старије и одрасле	50	57	57	42
Свратиште за децу улице	0	0	0	0
Свратиште за одрасле и старије	0	0	0	0
Лични пратилац детета	0	0	6	6
Саветовалиште за брак и породицу	79	129	126	97
Друге услуге које подржавају боравак корисника у породици и непосредном окружењу	0	13	20	0

³⁷ Према подацима Удружења за помоћ деци са посебним потребама *Наши снови*, Дневни боравак за децу, младе и одрасле особе са интелектуалним сметњама и инвалидитетом је у току 2017. Године имао 28 корисника (11 жена и 17 мушкараца, од тога 12 младих и 16 одраслих особа).

Табела 38: Структура корисника према примењеним облицима социјалне и породично - правне заштите

Облик социјалне и породично-правне заштите	Број корисника			Индекс 2016/2015
	2014	2015.	2016	
Породични смештај за децу	54	51	61	119,61
Смештај у установу СЗ	85	100	104	
Породични смештај одраслих и старијих лица	-	-	-	-
Додатак за помоћ и негу	631	384	393	102,34
Увећани додатак за помоћ и негу	312	239	236	98,74
Новчана социјална помоћ (број породица)	790	694	723	104,18
Помоћ за оспособљавање за рад	5	6	6	100,00

Извор: Извештај о раду Центра за социјални рад *Колубара* за 2016. годину

Табела 39: Број пријава насиља у породици и партнерским односима у току 2017. године према старости жртве и врсти домаћинства/породице

Врста породице	Број жртава насиља према старости			
	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Једнородитељска породица (деца и један родитељ)	19	64	9	92
Брачна или ванбрачна заједница без деце	15	124	74	213
Брачна или ванбрачна заједница са биолошком децом (оба родитеља и деца)	37	86	24	147
Потпуна проширена породица (деца, оба родитеља и сродници)	29	71	16	116
Старатељска или сродничка породица	0	6	8	14
Самачко домаћинство	0	0	1	1
Уговорно домаћинство - Уговор о доживотном издржавању	0	0	9	9
Друге породице	0	2	0	2

УКУПНО	100	353	141	594
---------------	------------	------------	------------	------------

Табела 40: Број пријава породичног и партнерског насиља у току 2017. године према доминантној врсти насиља, старости и полу жртве насиља

Доминантна врста насиља	Старост жртве насиља						УКУПНО
	Млади		Одрасли		Старији		
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	
Физичко насиље	12	48	28	123	27	39	277
Сексуално насиље	0	0	0	0	0	0	0
Психичко насиље	7	34	27	158	17	56	299
Економско насиље	0	0	0	17	0	0	17
УКУПНО	19	82	55	298	44	95	593

Табела 41: Поступци које је ЦСР предузимао у току 2017. године у случајевима заштите пунолетних жртава породичног насиља

Врста поступка	Старост корисника							
	Млади		Одрасли		Старији		Укупно	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Издавање жртве насиља из породице	0	0	0	0	0	0	0	0
Покретање поступака пред судом	0	0	0	1	0	0	0	1
Пружање материјалне, правне или стручно саветодавне подшке жртви насиља у ЦСР	6	56	23	190	17	62	46	308
Упућивање жртве насиља на услуге других одговарајућих установа	6	11	15	52	16	30	37	93
Нешто друго	0	0	2	2	0	1	2	3
УКУПНО по полу	12	67	40	245	33	93	85	405
УКУПНО	79	285	126	490				

Табела 42: Број припадника ромске националности на евиденцији Центра за социјални рад у току 2015., 2016. и 2017. године

Узраст	2015			2016			2017		
	Ж	М	Укупно	Ж	М	Укупно	Ж	М	Укупно
Деца	117	153	270	305	366	671	33		558
Млади	40	44	84	97	116	213	6		
Одрасли	112	138	250	323	480	803	17		
Старији	39	37	76	18	26	44	10		
УКУПНО	308	372	680	743	988	1731	66		

Табела 43: Права из социјалне заштите која се финансирају по Одлуци Града

Р. бр.	Права по Одлуци о социјалној заштити града Ваљева	Број носилаца права		Индекс 2016/2015
		2015	2016	
1.	Једнократне новчане помоћи (укупно)	1757	2020	114,97
2.	Посебне новчане помоћи (укупно)	352	392	111,36
3.	Право на наканду трошкова стамбено-комуналних услуга:			
	▪ Грејање	12	12	100
	▪ Вода	48	48	100
	▪ Смеће	48	48	100
	▪ Закупнина	66	73	110,61
4.	Право на накнаду за помоћ и негумалолетној деци са сметњама у развоју	13	9	69,23
5.	Накнада трошкова превоза пратиоцу ученика са сметњама у развоју	36	35	97,22
6.	Накнада трошкова сахрањивања	19	7	36,84

Претходна анализа корисника показује да се као групе са у највећем ризику од социјалне искључености - циљне групе Стратегије, могу издвојити следеће:

- Деца, одрасли и породице који живе на ивици материјалног сиромаштва (корисници НСП и финансијских права у складу са Одлуком о социјалној заштити града Ваљева, „невидљиви“ сиромашни који не остварују своја финансијска права);
- Деца и млади са сметњама у развоју и инвалидитетом и одрасле особе са инвалидитетом;
- Деца у ризику (са проблемима понашања, жртве насиља и занемаривања, чији се родитељи споре око вршења родитељског права);
- Одрасли - жртве насиља, занемарене особе и особе у ризику од занемаривања;
- Жртве породичног насиља свих узраста;
- Стари који живе сами и стари на селу.

Код сваке од наведених група, посебно је важно да сеобрати пажња на следеће *подгрупе*: *жене/девојчице иромска популација која живи у неформалним насељима или неким другим неповољним околностима.*

Ова Стратегија социјалне заштите се односи на СВЕ грађане Ваљева, а у претходном пасусу је наведено које групе захтевају посебну пажњу. Када су у питању Роми, планирано је да се у у току 2018. године израде акциони планови за Роме у свим областима које су обухваћене *Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године*: становање, запошљавање, здравље, социјална заштита и образовање.

12. Стратешки правци и стратешки циљеви развоја социјалне заштите

На основу претходне анализе, као кључне стратешке правце развоја социјалне заштите у Ваљеву можемо да издвојимо следеће:

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 1:

ДАЉИ РАЗВОЈ УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Стратешки циљ 1: Унапредити квалитет постојећих и развој нових права и услуга социјалне заштите.

Приоритети:

- 1.1. Стручно усавршавање запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите
- 1.2. Достижање структурних стандарда за пружање услуга социјалне заштите
- 1.3. Обухват корисника из сеоског подручја града Ваљева
- 1.4. Финансирање нових права и услуга социјалне заштите
- 1.5. Систем праћења и вредновања услуга (пројеката, активности) социјалне заштите

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 2:

СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДРУШТВЕНО ОСЕТЉИВИХ ГРУПА

Стратешки циљ 2: Побољшати социјалну инклузију друштвено осетљивих група и учешће корисника у доношењу одлука у социјалној заштити.

Приоритети:

- 2.1. Информисање посебно осетљивих група корисника који су на ивици социјалне искључености (коришћење ресурса локалних радио станица, информисање у месним канцеларијама и сл.).
- 2.2. Механизми и процедуре за испитивање потреба корисника и прикупљање повратних информација од корисника.

СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ 3:

ИНТЕРСЕКТОРСКА САРАДЊА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Стратешки циљ 3: Развити интерсекторску сарадњу у повећању ефикасности и делотворности социјалне заштите (социјална заштита, ОЦД-пружаоци услуга социјалне заштите, образовне и здравствене установе, локална самоуправа).

Приоритети:

- 3.1. Пројектна партнерства између актера из различитих сектора
- 3.2. Оперативна локалне мреже сарадње између актера из различитих области под вођством локалне самоуправе заснована на потписаном протоколу о сарадњи свих учесника мреже
- 3.3. Превентивни и интервентни интерсекторски програми

13. Специфични циљеви и мере

За Стратешки циљ 1: Унапредити квалитет постојећих и развој нових права и услуга социјалне заштите.

Специфични циљ и мере:

1.1. У периоду 2019-2022. година, континуирано унапређивање стручног усавршавања запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

1.1.1. Припремање годишњих планова стручног усавршавања запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите, укључујући и ОЦД-лиценциране пружаоце услуга социјалне заштите

1.1.2. Обезбеђивање финансијских средстава за учешће запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите у акредитованим програмима обуке за стручне раднике у социјалној заштити (из ЦСР и из ОЦД-пружалаца услуга социјалне заштите), као и за чланове ИРК

1.1.3. Праћење примене компетенција стечених кроз акредитоване програме обуке у развоју/унапређењу услуга социјалне заштите

1.1.4. Развијање програма обуке за стручне раднике у социјалној заштити који ће се упутити на акредитацију, од стране ЦСР и ОЦД-лиценцираних пружалаца услуга социјалне заштите

1.1.5. Развијање неформалних облика стручног усавршавања кроз округле столове, групне дискусије и радионице запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите (из ЦСР и из ОЦД-пружалаца услуга социјалне заштите)

1.1.7. Развијање интерсекторске размене информација и постигнућа у раду са осетљивим групама – корисницима услуга социјалне заштите (социјална заштита – здравство – образовање – цивилни сектор/лиценцирани и нелиценцирани пружаоци услуга)

1.1.6. Обезбеђивање медијске пропраћености одређених форми стручног усавршавања

Специфични циљ и мере:

1.2. У периоду 2018-2022. година, побољшање структурних могућности – достизање структурних стандарда за пружање услуга социјалне заштите.

1.2.1. Подршка ЦСР и ОЦД-потенцијалним пружаоцима услуга у обезбеђивању адекватног простора (на пример, издавање простора у власништву града по минималним тржишним ценама, помоћ у пронацажењу простора чији су власници друга правна лица и сл.)

1.2.2. Подршка ОЦД у пилотирању будућих (потенцијалних) услуга социјалне заштите кроз конкурсе за доделу средстава ОЦД у области социјалне заштите

1.2.3. Унапређење техничко-технолошке опремљености и организације рада свих пружалаца услуга социјалне заштите из јавног и цивилног сектора.

1.2.4. Развијање капацитета/обука људских ресурса за пружање помоћи у кући на селу (у току 2020. године).

Специфични циљ и мере:

1.3. У периоду 2019-2022. година, повећање обухвата корисника из сеоског подручја града Ваљева правима и услугама социјалне заштите.

1.3.1. Испитивање потреба сеоског становништва – потенцијалних корисника права и услуга социјалне заштите

1.3.2. Побољшање информисања корисника на сеоском подручју о правима и услугама социјалне заштите

1.3.3. Развијање нових права и услуга социјалне заштите/прилагођавање постојећих права и услуга на бази потреба сеоског становништва: породични сарадник (друга половина 2019. године), помоћ у кући за старе на селу (2021.), финансијска права прилагођена њиховим потребама, интегралне услуге - услуге интерсекторских мобилних тимова за старије особе итд.)

1.3.4. Праћење квалитета права и услуга социјалне заштите које се пружају на сеоском подручју

1.3.5. Обезбеђивање медијске пропраћености развоја права и услуга и повећања обухвата на сеоском подручју

Специфични циљ и мере:

1.4. У периоду 2019-2022. година, обезбеђивање финансијских средстава за покретање нових права и услуга социјалне заштите.

1.4.1. У периоду 2019-2022. година, планирање средстава за покретање нових права и услуга социјалне заштите у буџету града Ваљева за посебно осетљиве групе:

- за сиромашну децу/ученике основних школа и друге посебно осетљиве групе деце/ученика – право на бесплатну ужину од школске 2019/2020. године
- за осетљиве групе деце и њихове породице, посебно на сеоском подручју – услуга породични сарадник (од друге половине 2019. године)
- за старе особе – клуб за старе (од 2020. године)
- помоћ у кући за старе на селу (2021.),
- различите форме подршке за друге социјално осетљиве групе, као што су, на пример, деце у ризику од социјално неприхватљивог понашања, жртве насиља у породици итд. (од 2021. године)

1.4.2. Обезбеђивање средстава за покретање нових услуга социјалне заштите из донаторских пројеката (иновативне услуге за све циљне групе - у периоду 2019-2022. година)

Специфични циљ и мере:

1.5. У периоду 2019-2022. година, континуирана и доследна примена развијеног система праћења и вредновања услуга (акредитованих, иновативних) социјалне заштите.

1.5.1. Примена развијеног система индикатора постигнућа /остварености очекиваних резултата и извора верификације за индикаторе као основе за праћење и вредновање услуга социјалне заштите

1.5.2. Примена развијених механизма извештавања о остварености очекиваних резултата за све акредитоване пружаоце услуга и све пружаоце иновативних услуга социјалне заштите

1.5.3. Периодични преглед и евентуалне корекције развијених система

За Стратешки циљ 2: Побољшати социјалну инклузију друштвено осетљивих група и учешће корисника у доношењу одлука у социјалној заштити.

Специфични циљ и мере:

2.1. У периоду 2018-2022. година, побољшање информисања посебно осетљивих група корисника – корисника у ризику од социјалне искључености.

2.1.1. Испитивање потреба осетљивих група за одговарајућим каналом информисања

2.1.2. Развијање одређеног/их пожељног канала информисања

2.1.3. Развијање система праћења информисања осетљивих група корисника о услугама социјалне заштите

Специфични циљ и мере:

2.2. У периоду 2018-2019. година, развијање механизма и процедура за испитивање потреба корисника и укључивање добијених резултата у процес планирања услуга социјалне заштите.

2.2.1. Развијање интерних аката у свакој организацији (установи, ОЦД) који регулишу обавезу испитивања потреба корисника и потенцијалних корисника услуга социјалне заштите (динамика, основи методологије итд.)

2.2.2. Дефинисање и примена процедура извештавања о испитаним потребама корисника и улози резултата испитивања у успостављању/унапређењу услуге

2.2.3. Информисање и мотивисање корисника за активну улогу у процесу планирања услуга социјалне заштите

2.2.4. Развијање савета корисника

2.2.5. Развијање процедура за притужбе и похвале корисника и поступање у вези са тим реакцијама корисника

2.2.6. Обезбеђивање медијске пропраћености испитивања потреба и активног учешћа корисника

За Стратешки циљ 3: Развити интерсекторску сарадњу у повећању ефикасности и делотворности социјалне заштите (социјална заштита, ОЦД-пружаоци услуга социјалне заштите, образовне и здравствене установе, локална самоуправа, установе културе, организације у области спорта).

Специфични циљ и мере:

3.1. У периоду 2018-2022. година, развијање стратешких и пројектних партнерстава између актера из различитих сектора.

3.1.1. Успостављање билатералних и мултилатералних стратешких партнерстава између актера социјалне заштите (установе и ОЦД) , образовања, здравства и других значајних за развој и унапређење услуга социјалне заштите).

3.1.2. Успостављање пројектних партнерстава између актера социјалне заштите (установе и ОЦД), образовања, здравства и других у циљу заједничког конкурисања за средства из страних и домаћих фондова који подржавају за развој и унапређење услуга социјалне заштите.

3.1.3. Праћење резултата успостављених партнерстава и њихов даљи развој на бази стечених искустава

3.1.4. Обезбеђивање медијске пропраћености партнерстава у области услуга социјалне заштите

Специфични циљ и мере:

3.2. У периоду 2019-2020. година, успостављање формализоване и оперативне мреже сарадње између актера из различитих области под вођством локалне самоуправе.

3.2.1. Потписивање протокола о успостављању и раду локалне мреже сарадње између Градске управе и различитих актера социјалне заштите из свих сектора: социјална заштита – установе и ОЦД, образовање, здравство и други заинтересовани актери (2019. година)

3.2.2. Развијање оперативних механизма сарадње и размене информација

3.2.3. Планирање рада – годишњих активности мреже

3.3.4. Обезбеђивање медијске пропраћености рада локалне мреже

Специфични циљ и мере:

3.3. У периоду 2021-2022. година, развијање превентивних и интервентних интерсекторских програма и њихова примена.

3.3.1. На основу размене информација кроз локалну мрежу сарадње, развијање превентивних интерсекторских програма за различите групе корисника – циљне групе Стратегије, а првенствено за децу у установама образовања и васпитања (у току 2021. године)

3.3.2. У складу са потребама, развијање интервентних интерсекторских програма за различите групе корисника – циљне групе Стратегије, а првенствено за децу и њихове породице који су изложени ризицима (развијање интерсекторских саветовалишта за децу, младе и породице и друге осетљиве групе, у току 2021. године итд.)

3.3.3. Развијање интегралних услуга социјалне заштите за посебно осетљиве групе корисника (на пример, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, старије слабо покретне особе, жртве породичног и других врста насиља итд.) – у току 2022. године

3.3.4. Праћење и вредновање свих развијених програма и услуга

3.3.5. Обезбеђивање медијске пропраћености свих интерсекторских активности

14. План праћења и вредновања

14.1. Очекивани резултати и индикатори постигнућа

Специфични циљ:

1.1.1.1. У периоду 2019-2022. година, континуирано унапређивање стручног усавршавања запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2022. године, побољшан ниво стручних компетенција код најмање 25% запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

Индикатори: број и проценат оних који су похађали акредитоване обуке; број и проценат оних који су извештавали о примени стечених компетенција у пружању услуга социјалне заштите; ниво мотивисаности запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите за нове обуке; области интересовања за даље стручно усавршавање запослених и ангажованих у пружању услуга социјалне заштите.

Специфични циљ:

1.2. У периоду 2018-2022. година, побољшање структурних могућности – достизање структурних стандарда за пружање услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2020. године, достигнути структурни стандарди за пружање најмање две нове услуге социјалне заштите.

Индикатори: обезбеђен одговарајући простор за пружање сваке услуге (м²); обезбеђено финансирање за неопходни број запослених на пружању услуга; обезбеђена одговарајућа опрема и друга средства за пружање услуга.

Специфични циљ:

1.3. У периоду 2019-2022. година, повећање обухвата корисника из сеоског подручја града Ваљева правима и услугама социјалне заштите.

Резултат: До краја 2022. године, повећан број корисника свих услуга социјалне заштите из сеоског подручја града Ваљева за у посеку 20%.

Индикатори: број корисника појединачних услуга социјалне заштите које се пружају на сеоском подручју; просечан број корисника свих услуга социјалне заштите које се пружају на сеоском подручју.

Специфични циљ:

1.4. У периоду 2019-2022. година, обезбеђивање финансијских средстава за покретање нових права и услуга социјалне заштите.

Резултат: Од 2020. године и надаље, обезбеђена средства у буџету града Ваљева за најмање једно ново право и две нове услуге социјалне заштите.

Индикатори: износ средстава за права и услуге социјалне заштите у буџету Града за 2020. годину и надаље; опис позиције у програмском буџету, број и врста иновативних услуга покренутих из донаторских средстава, износ обезбеђених донаторских средстава (укупно и на годишњем нивоу)

Специфични циљ:

1.5. У периоду 2019-2022. година, примена система праћења и вредновања права и услуга (акредитованих, иновативних) социјалне заштите развијеног у локалној управи.

Резултат: До краја 2019. године, већразвијени систем праћења и вредновања права и услуга социјалне заштите у потпуности се примењује на сва права и услуге које финансира ЈЛС и то секонтинуирано наставља у току целог стратешког циклуса (2019-2022. година).

Индикатори: систем индикатора и обим/ниво њихове примене; механизам извештавања и ниво примене у пракси; систем периодичног прегледа и број спроведених периодичних прегледа.

Специфични циљ:

2.1. У периоду 2018-2022. година, побољшање информисања посебно осетљивих група корисника – корисника у ризику од социјалне искључености.

Резултат: До краја 2022. године, за најмање 30% повећан број корисника у ризику од социјалне искључености који су информисани и разумеју своја права у области социјалне заштите (материјална права и права на услуге социјалне заштите).

Индикатори: број и врста иновативних начина информисања корисника у ризику од социјалне искључености; број и врста материјала (штампани материјали, видео-материјали итд.) за информисање ових корисника.

Специфични циљ:

2.2. У периоду 2018-2019. година, развијање механизма и процедура за испитивање потреба корисника и укључивање добијених резултата у процес планирања услуга социјалне заштите.

Резултат: До краја 2019. године, развијени механизми и процедуре испитивања потреба корисника и укључивања резултата у процес планирања услуга социјалне заштите.

Индикатори: број развијених интерних аката организација за испитивање потреба корисника и укључивање добијених резултата у процес планирања услуга социјалне заштите; број и врста активности за информисање и мотивисање корисника за учешће.

Специфични циљ:

3.1. У периоду 2018-2022. година, развијање стратешких и пројектних партнерстава између актера из различитих сектора.

Резултат: До краја 2022. године, успостављено и реализовано најмање 10 различитих партнерстава у области услуга социјалне заштите.

Индикатори: број и врста партнерстава; број организација укључених у партнерства; број и врста сектора из којих су партнери.

Специфични циљ:

3.2. У периоду 2019-2020. година, успостављање формализоване и оперативне мреже сарадње између актера из различитих области под вођством локалне самоуправе.

Резултат: До краја 2020. године успостављена формализована и оперативна мрежа сарадње која надаље континуирано функционише.

Индикатори: број и врста организација-учесника у мрежи; број састанака мреже; број и врста активности мреже.

Специфични циљ:

3.3. У периоду 2021-2022. година, развијање превентивних и интервентних интерсекторских програма и њихова примена.

Резултат: До краја 2022. године, развијено и примењено најмање четири превентивна и четири интервентна програма за посебно осетљиве групе корисника.

Индикатори: број и врста превентивних и интервентних програма; број и врста интегралних услуга; број и структура корисника сваког програма/услуге; задовољство корисника сваког програма/услуге; објективно мерљиве промене у животу корисника сваког програма/услуге.

14.2. Процес и актери праћења и вредновања

У циљу праћења и вредновања примене Стратегије социјалне заштите, Савет за интегралну социјалну политику ће формирати Радну групу састављену од пет до седам чланова Савета.

Састав, мандат и начин рада Радне групе ће се регулисати посебним актом о њеном раду који ће донети Савет. При формирању Радне групе водиће се рачуна о евентуалном сукобу интереса и начину његовог спречавања и/или разрешавања.

Праћење реализације Стратегије ће се одвијати на годишњем нивоу на основу:

- (1) достављених извештаја сваког актера (или заједничког извештаја партнера) о реализацији активности социјалне заштите које су биле предевиђене акционим планом за одређену годину;
- (2) повремених посета представника Радне групе за праћење и вредновање примене Стратегије при Савету за интегралну социјалу политику актерима који реализују услуге социјалне заштите финансиране из локалног буџета (најмање једна посета у току године)
- (3) очекиваних резултата индикатора остварености резултата и
- (4) комуникације представника Радне групе за праћење и вредновање примене Стратегије при Савету за интегралну социјалну политику са корисничким групама.

Резултати праћења ће бити укључени у годишњи извештај Радне групе о примени Стратегије. У изради овог извештаја активну подршку Радној групи пружаће Одељење за друштвене делатности града Ваљева. Годишњи извештај ће бити основа и за евентуалне корекције Стратегије у будућем периоду њене примене, уколико Савет за интегралну социјалну политику, на основу извештаја Радне групе, заузме такав став. У оквиру свог годишњег извештаја о раду који подноси Градоначелнику, Савет за интегралну социјалну политику ће извештавати Градоначелника и о резултатима праћења реализације Стратегије у току сваке године њене примене.

На крају периода примене Стратегије, обавиће се финална евалуација примене Стратегије. Планирано је да ова евалуација буде интерног карактера и да је спроведе посебна Група за евалуацију коју ће одабрати Савет за интегралну социјалну политику, а коју неће чинити особе укључене у Радну групу за праћење. На тај начин би се обезбедила већа објективност у вредновању примене Стратегије.

Финална евалуација ће се обавити на основу:

- (1) годишњих извештаја о праћењу примене Стратегије;
- (2) фокус група, дискусионих група и сл. са представницима свих актера и са корисницима услуга социјалне заштите и
- (3) индикатора утицаја Стратегије, као што су:
 - a. ниво остварености резултата специфичних циљева Стратегије;
 - b. обим финансијских средства уложених у реализацију Стратегије;

- c. квантитативне и квалитативне промене у животу корисника у односу на обим уложених средстава за реализацију Стратегије;
- d. остварене промене у начину рада и сарадње између актера социјалне заштите и
- e. процењена одрживост промена у животу корисника и раду актера.

Детаљан систем праћења и вредновања Стратегије биће успостављен у току њене реализације, као што је то предвиђено Специфичним циљем 1.5.

Систем праћења и вредновања Стратегије ће укључивати и праћење и вредновање њених финансијских ефеката, односно релације: уложена финансијска средства / остварени резултати. Праћење и вредновање финансијских ефеката Стратегије ће бити детаљније разрађено након израде акционих планова за сваку годину примене Стратегије који ће садржати и детаљну процену трошкова потребних за њено остваривање.

Савет за интегралну социјалну политику ће поднети Градоначелнику финални извештај о вредновању (евалуацији) остварености Стратегије социјалне заштите града ваљева 2018 – 2022.

15. Списак чланова Савета за интегралну социјалну политику – учесника у процесу израде Стратегије социјалне заштите

1. Радоица Рстић – Председник Савета за интегралну социјалну политику у граду Ваљево, одборник Скупштине града Ваљево
2. Зора Бојичић – Заменик председника Савета за интегралну социјалну политику у граду Ваљево, Градска управа града Ваљево, Одељење за друштвене делатности
3. Дејан Маринковић - Градска управа града Ваљево, Удружење „Ром“
4. Дара Суботић - Центар за социјални рад „Колубара“ Ваљево
5. Живана Пантић – Дом здравља Ваљево
6. Сњежана Бадрић – Удружење „Caritas“ Ваљево
7. Ана Савковић–ОШ „Нада Пурић“ Ваљево
8. Горан Милошевић – Предшколска установа „Милица Ножица“
9. Сузана Момчиловић – Удружење „Наши снови“
10. Јована Ташић– Удружење глувих и наглувих
11. Мирослав Ђукић – Црвени крст Ваљево
12. Лидија Вуковић- Градска управа града Ваљево, Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове
13. Мирјана Пантелић – Градска управа града Ваљево, Одељење за финансије
14. Др Виолета Васић – Дом здравља Ваљево
15. Драгица Тодоровић – Општа болница Ваљево
16. Весна Лазич – Удружење „Анђели чувари“
17. Бранко Јосиповић – Републички завод за статистику
18. Рада Севић – Национална службва за запошљавање
19. Катарина Стевановић – Друштво за церебралну парализу
20. Катарина Милићевић – Центар за социјални рад „Колубара“
21. Владан Јовановић – Центар за социјални рад „Колубара“